

ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครุสุริยเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2564

**FACTORS AFFECTING THE EMOTIONAL INTELLIGENCE OF
TEACHERS IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE
SUPERVISION OF KHON KAEN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4**

BY

KHAJOHN BOOTSANGKHOT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
SURYADHEP TEACHERS COLLEGE**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2021

วิทยานิพนธ์เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

โดย

ขจร บุตรแสงโคตร

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2564

รศ.ดร.ทิพย์พาวร มหาสินไพศาล

ประธานกรรมการสอบ

ผศ.ดร.พิมพ์อุไร ลิ้มปัทม์

กรรมการ

ผศ.ดร.วัลลภา เฉลิมวงศาเวช

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

23 มีนาคม 2565

Thesis entitled

**FACTORS AFFECTING THE EMOTIONAL INTELLIGENCE OF TEACHERS IN
PRIMARY SCHOOLS UNDER THE SUPERVISION OF KHON KAEN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4**

by

KHAJOHN BOOTSANGKHOT

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Education in Educational Administration

Rangsit University
Academic Year 2021

Assoc. Prof. Tippaporn Mahasinpaisan, Ed.D.
Examination Committee Chairperson

Asst. Prof. Pimurai Limpapath, Ph.D.
Member

Asst. Prof. Wallapa Chalermvongsavej, Ph.D.
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plt.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

March 23, 2022

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์เนื่องมาจากได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เถลิมวงสาเวช อาจารย์ที่ปรึกษา ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้ความรู้ คำปรึกษาแนะนำอันเป็นประโยชน์ และคอยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ซึ่งแนะแนวทางเป็นอย่างดี ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมทั้งอธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล ที่กรุณาเป็นประธาน คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์อุไร ลิ้มปัทม์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่ เริ่มต้นจนสำเร็จสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายศิริพงษ์ บุตรแสงโคตร ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหินขาว ว่าที่ ร.ต.เอกราช อุปศิริ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองตาไก่หนองเม็ก และนายรุ่งเรือง โพธิ์ตะศรี ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านลาดนาเพียง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้และการให้ข้อเสนอแนะอย่างดี และขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ วิทยาลัยครูสุริยเทพ สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการศึกษา

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณทุกคนในครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่ให้ความรัก ความสนใจ ความอนุเคราะห์ และเป็นกำลังใจในการทำวิจัยมาโดยตลอด และผู้บริหารและครูที่ทำงาน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ให้ความช่วยเหลือ ในการเก็บแบบสอบถาม จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขจร บุตรแสงโคตร

ผู้วิจัย

6205270 : ขจร บุตรแสง โศตร
 ชื่อวิทยานิพนธ์ : ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
 หลักสูตร : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วัลลภา เฉลิมวงษาเวช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สถิติเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) ผลการวิจัยพบว่า 1. ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 2. ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วย เพศ อายุ วิทยฐานะ อายุการทำงาน สังกัดกลุ่มสาระและสังกัดกลุ่มงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่สถานภาพ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดี และด้านเก่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และศาสนาที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(วิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 114 หน้า)

คำสำคัญ : ความฉลาดทางอารมณ์, ครู, โรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ขอนแก่น เขต 4

6205270 : Khajohn Bootsangkhot
 Thesis Title : Factors Affecting the Emotional Intelligence of Teachers in Primary Schools under the Supervision of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4
 Program : Master of Education in Educational Administration
 Thesis Advisor : Asst.Prof. Wallapa Chalermvongsavej, Ph.D.

Abstract

This research aimed to investigate the emotional intelligence of teachers in primary schools under the supervision of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 and explore factors affecting their emotional intelligence. The subjects were 300 teachers in primary schools under the supervision of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The instrument was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, One-Way ANOVA, and Scheffe’s method. The result revealed that 1) the teachers’ emotional intelligence was at a medium level, and 2) the factors affecting their emotional intelligence included gender, age, qualification, and years of experience. Working in different departments and divisions significantly affected their emotional intelligence in “Goodness”, “Competence”, and “Happiness”. Difference in status significantly affected their emotional intelligence in “Goodness” and “Competence”. Difference in religion significantly affected their emotional intelligence in “Goodness”.

(Total 114 pages)

Keywords: Emotional intelligence, Teacher, School, Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4

Student’s Signature Thesis Advisor’s Signature

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ฎ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 คำถามการวิจัย	6
1.4 สมมติฐานการวิจัย	6
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.7 ประโยชน์ของการวิจัย	8
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 ทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์	12
2.2 แนวคิดเรื่องครูกับความฉลาดทางอารมณ์	20
2.3 แนวคิดด้านประชากรศาสตร์	26
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	35
3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	35
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการวิจัย	39
4.1 สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
5.1 สรุปผลการวิจัย	81
5.2 อภิปรายผล	88
5.2 ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	100
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย	102
ภาคผนวก ค ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)	110
ประวัติผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	24
4.1	40
4.2	41
4.3	41
4.4	42
4.5	42
4.6	43
4.7	43
4.8	44
4.9	45
4.10	45
4.11	46

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.12	47
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง	
4.13	48
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการเห็นใจผู้อื่น	
4.14	49
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความรับผิดชอบ	
4.15	50
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านเก่ง	
4.16	51
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการมีแรงจูงใจ	
4.17	52
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	
4.18	53
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการมีสัมพันธภาพ	
4.19	54
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านสุข	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง	54
4.21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความพึงพอใจในชีวิต	55
4.22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความสงบทางใจ	56
4.23 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตาม เพศ โดยรวมและรายด้าน	57
4.24 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตาม อายุ โดยรวมและรายด้าน	58
4.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทาง อารมณ์ ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุ	59
4.26 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตาม สถานภาพ โดยรวมและรายด้าน	60
4.27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทาง อารมณ์ ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสถานภาพ	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.28 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามศาสนา โดยรวมและรายด้าน	62
4.29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามศาสนา	63
4.30 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม และรายด้าน	64
4.31 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้าน	65
4.32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวิทยฐานะ	66
4.33 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุการทำงาน โดยรวมและรายด้าน	68
4.34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุการทำงาน	69
4.35 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ โดยรวมและรายด้าน	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทาง อารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ	71
4.37 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตาม สังกัดกลุ่มงาน โดยรวมและรายด้าน	75
4.38 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทาง อารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มงาน	76
4.39 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตาม ภูมิลำเนา โดยรวมและรายด้าน	77
4.40 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิชฐานะ อายุการทำงาน สังกัด กลุ่มสาระ สังกัด กลุ่มงาน ภูมิลำเนา	78

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่

หน้า

1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์

7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ระบบการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาเยาวชนเพื่อให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าแก่สังคม โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งพบว่าบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตขึ้นอยู่กับความฉลาดทางสติปัญญา เพียง 20 เปอร์เซ็นต์ และอีก 80 เปอร์เซ็นต์เป็นเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ เห็นได้จากการศึกษาของ Lucher (1997) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักเรียนต้องการการสอนที่มุ่งพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เชื่อกันว่าความสำเร็จของการดำเนินชีวิต หรือการทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) (Goleman, 1998) สำหรับประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2546) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาแนวคิด และเกณฑ์การมองเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กไทยโดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านการจัดการศึกษา จะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กล่าวคือ ระบบการศึกษา มุ่งเน้นที่จะผลิตผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ “ดี เก่ง และมีความสุข” เพราะตระหนักว่าเป็นคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญา ร่วมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่สามารถสร้างทรัพยากรของชาติให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยพัฒนาตั้งแต่การศึกษา ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อก้าวเป็นผู้นำอย่างมีคุณภาพ (ประภาศ ปานเลี้ยง, 2558)

ในอดีตเชื่อกันว่าความสำเร็จและความก้าวหน้าของคนเกิดจากเชาวน์ปัญญา (Intelligence Quotient) หรือ เรียกกันสั้น ๆ ว่าไอคิว (IQ) เป็นความฉลาดทางด้านการคิด การใช้เหตุ

และผลการคิดวิเคราะห์และการคำนวณ การเชื่อมโยง ทำให้คนเราใช้ความคิดที่ถูกต้องสามารถแก้ปัญหาได้ แต่ปัจจุบันนักจิตวิทยาเชื่อกันใหม่ว่า เขาวนปัญญาเป็นส่วนประกอบหนึ่งเท่านั้น ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ซึ่งมีส่วนผลักดันให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2548) ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตีความเข้าใจและจัดการอารมณ์ของทั้งตัวเองและคนรอบข้างได้ เป็นเรื่องของการควบคุมสติอารมณ์ภายใต้ความกดดัน การช่วยให้ผู้อื่นรู้สึกสบายใจ เป็นความฉลาดที่ต่างไปจากความฉลาดทางปัญญา (ซึ่งเน้นความสามารถทางภาษา ตรรกวิทยา และคณิตศาสตร์ ผู้มีความฉลาด ทางด้านอารมณ์สูงจะทำงานและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีมีโอกาสรประสบความสำเร็จและไม่มีความทุกข์ (วิทยากร เชียงกูล, 2551) และความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถในการเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างฉลาด (โสภณ จุโฑทก, 2545) ทั้งนี้ นักจิตวิทยาค้นพบว่าความฉลาดทางอารมณ์จึงสามารถเพื่อพู่กันได้โดยการเรียนรู้ (ณัชชา สุตลาภา, 2546) และ เทอดศักดิ์ เดชคง (2548) กล่าวว่า คนที่ประสบผลสำเร็จในการงาน คือ คนที่สามารถทำงานและสามารถพัฒนาตนเองตามความต้องการ และบรรลุวัตถุประสงค์และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารและเข้ากับคนอื่น ๆ ในองค์กรได้

ทั้งนี้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้ ในการที่จะทำให้นุคคลตระหนักถึงถึงอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น วัตถุประสงค์ของอารมณ์ที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ ทั้งที่แสดงออกมาให้ปรากฏและที่เก็บไว้ภายในตนรวมถึงความสามารถในการอธิบายความรู้สึกออกมาเป็นถ้อยคำ ฝึกฝนให้บุคคลมีกลวิธี ต่อรองกับความทุกข์ยากลำบากใจทางอารมณ์ได้ดี ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ทางสังคม วัฒนธรรมและสถานการณ์เชิงจริยธรรมต่าง ๆ ผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์จะนำไปสู่ความเครียด ความวิตกกังวล และใช้ความฉลาดทางปัญญา (Intelligence Quotient) หรือ (IQ) ที่มีอยู่ได้ไม่เต็มที่ โดยทั่วไปเมื่อพูดถึงคนที่ประสบความสำเร็จก็มักจะนึกถึงว่า คน ๆ นั้นต้องเป็นคนเก่งและความเก่งในที่นี้ก็มุ่งไปที่ความฉลาดทางปัญญาเป็นตัวบ่งชี้ ในอดีตเราเชื่อว่าความเป็นคนเก่งจะทำให้ลูกหลานหรือพนักงานประสบความสำเร็จทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้า แต่จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ที่พบเห็นได้ในข่าววิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ รวมทั้งประสบการณ์โดยตรงและโดยอ้อม (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2544)

ครูในสถานศึกษาขาดความฉลาดทางอารมณ์ คือการขาดความเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ขาดการตัดสินใจที่ดีและเหมาะสม ใช้อารมณ์เหนือเหตุผล ขาดการคิดอย่าง

สร้างสรรค์ ขาดการยึดมั่นในเป้าหมายของหน่วยงานและไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สัมพันธภาพของบุคลากรเป็นไปในทางลบเกิดความขัดแย้งในหน่วยงาน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมทำให้บรรยากาศไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2544)

จะเห็นได้ว่า ครูบางส่วนในปัจจุบันมักให้ความสำคัญการแข่งขันทางวิชาการ การทำผลงานและเอาชนะผู้อื่น ทำให้บางครั้งครูในโรงเรียนเกิดความขัดแย้งกันและทำให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เรียกได้ว่าขาดความฉลาดทางอารมณ์ (บึงอร ระเบียบ และทรงวุฒิ โต โสภณ, 2557) ครูที่ทำงานมีความสุขสำเร็จตามเป้าหมายได้เป็นอย่างดีนั้น นอกจากจะมีความสามารถทางด้านวิชาการแล้วก็ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ด้วย ครูที่ยึดจิตใจของผู้ร่วมงานไว้ได้จึงจะปฏิบัติงานสำเร็จผลตามความมุ่งหมาย มากกว่าครูที่ขายเดี่ยวเก่งคนเดียวเสมอ (มณฑิรวัล วุฒิวิชญานันต์, 2558)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า การควบคุมอารมณ์ของตนเองจึงเป็นสิ่งที่ต้องตระหนักเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอารมณ์ของครูที่จะต้องควบคุม ไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกมาให้ผู้อื่นได้เห็น โดยเฉพาะชุมชน ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษานั้น ต้องการความร่วมมือในการทำงานเพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ ถ้าหากครูไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้จะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพลดลง แต่หากครูรู้จักควบคุมอารมณ์บริหารจัดการอารมณ์ของตนเองเหมาะสมประสิทธิภาพของงานก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ Gibbs (1995) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความสามารถตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และคนอื่น สร้าง แรงจูงใจให้กับตนเองบริหารจัดการอารมณ์ได้รู้จักควบคุมอารมณ์ แสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ เข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข บุคคลนั้นเรียกว่าเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตหรือหน้าที่การงานนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการที่มีสติปัญญาดีเสมอไป สติปัญญาอย่างเดียวนั้นไม่สามารถทำให้การเรียนหรือทำงานด้านต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความฉลาดทางอารมณ์เป็นส่วนประกอบด้วย

Goleman (1995) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ คือ การตระหนักตนเอง การตระหนักทางสังคม การบริหารตนเอง การบริหารความสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมากกว่าเชาว์ปัญญา โดยกล่าวว่าเป็นระยะเวลายาวนานที่คนเราให้ความสำคัญกับสมอง โดยไม่ใส่ใจสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริม ความสำเร็จชีวิต คือ กลุ่มทักษะทาง

อารมณ์ที่สามารถสอนได้ ไม่เหมือนกับเขาวัวปัญญาที่ยากต่อการสอนและการพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์จึงสามารถอธิบายได้ว่าทำไมบุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาสูงไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ในขณะที่บุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาธรรมดากลับเป็นผู้ที่ทำงานสำเร็จได้

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่และการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร Organ (1987) ได้กล่าวไว้ว่าการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรนั้นเป็นพฤติกรรมของบุคลากรที่เกิดขึ้นจากตัวของ บุคลากรเององค์กรไม่ได้กำหนดไว้ให้ปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมที่บุคลากรเต็มใจที่จะปฏิบัติ และในงานวิจัยของ ขวัญใจ เพิ่มศรี (2550) ได้พบว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงมีความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลางและระดับต่ำ ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลางมีความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ จึงมีแนวโน้มว่าผลการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความฉลาดทางอารมณ์ ในงานวิจัยของ Brightman (1999 อ้างถึงใน วิชชุตา สดาลัย, 2551) ซึ่งได้ศึกษาการสร้างพฤติกรรม การเป็น สมาชิกที่ดีขององค์กร พบว่าประสิทธิผลของงานขึ้นอยู่กับการสร้างพฤติกรรมของบุคลากร ให้เกิดความรักในองค์กร จึงจะทำให้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จ รวมทั้ง Lam and Kirby (2002) ได้ค้นพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกและสามารถอธิบายผลการปฏิบัติงานที่ต้องใช้การรู้จักได้ดีกว่าสติปัญญาโดยทั่วไป

ในปัจจุบันกรมมักปรากฏการแสดงความฉลาดทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมอยู่เสมอ เช่น แจ้งจับครูคนตรีไทยทำร้ายนักเรียนสาเหตุเพราะใส่ต่างหูมาเรียน นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้องขอความเป็นธรรมเนื่องจากครูประจำชั้นลงโทษอย่างรุนแรง โดยไม่มีเหตุผลและจะไม่ให้จบการศึกษาหากนักเรียนนำเรื่องไปร้องเรียน (Sanook News, 2013) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ปัญหาคะแนน ONET ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บางราย ผลคะแนนต่ำกว่าปีที่ผ่านมา (สถาบันทดสอบ การศึกษาแห่งชาติ, 2563) ส่วนหนึ่งมาจากครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้รับผลกระทบเกณฑ์การย้ายข้าราชการครู (กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2562) ซึ่งจะต้องดำรงตำแหน่ง ครูผู้ช่วย 24 เดือน และดำรงตำแหน่งครู ค.ศ.1 ต่อไปอีก 24 เดือน ในโรงเรียนนั้นซึ่งรวม 4 ปี เต็ม นับตั้งแต่วัน บรรจุแต่งตั้งครูผู้ช่วย จึงมีสิทธิ์ยื่นคำร้องขอย้ายได้ ซึ่งส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูผู้สอน และครูผู้สอนที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งที่โรงเรียนต่างถิ่น ครูจึงได้รับภาระที่ต้องดูแลเช่น บิดา มารดา

ภรรยาและบุตร ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นกำเนิด ทำให้ขาดกำลังใจในการทำงานส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนมีคะแนน ONET ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2563)

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ทั้งนี้เนื่องจากครูต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ใหม่ๆ ทางศึกษานั้นถือได้ว่าเป็นหลักที่จะทำให้ครูมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ การส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพตามแนวทางนโยบายเร่งด่วนของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาพจิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เน้นการสร้างสุขภาพ หลีกเลียงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับความกดดัน ความบีบคั้น ปัญหารอบตัว และเตรียมพร้อมสำหรับปรับตัวในอนาคต โดยใช้หลักความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ทั้งนี้การใช้หลักความฉลาดทางอารมณ์ ดี-เก่ง-สุข คือการเป็นผู้มีเจตคตินิยมที่ดีทั้งต่อความเป็นอยู่ต่อบุคคล ต่อสังคม ชุมชน และประเทศ ตลอดจนการมีความสามารถที่จะต้านทานกับความเครียดความกดดันทั้งที่เกิดจากความเครียดความรู้สึภายในตัวเอง และสิ่งแวดล้อม การปรับมุมมอง การจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกทางลบ การผ่อนคลายความเครียด จะช่วยให้อยู่ในสถานการณ์ที่มีความกดดันได้ และได้พัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์เพิ่มขึ้นอีกด้วย (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2544; อรวรา ทิพย์กำพร, พัฒนาวดี พัฒนถาบุตร, และ ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน, 2563)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นอย่างไร อยู่ในระดับใด

1.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นอย่างไร

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุ งาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน ภูมิสำเนา ของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีผลต่อปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์
ที่มา: ปรับปรุงจาก กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2544

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามแนวคิดเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของ กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2544) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์

ของครูประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ
อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน และภูมิลำเนา

1.6.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,808 คน (กลุ่มบริหารงานบุคคล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2563)

กลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 4 จากจำนวนครูทั้งหมด 1,808 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป
(ศิริชัย กาญจนวาสี, 2551) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random
Sampling) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน

1.6.3 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา
วุฒิกการศึกษาวิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน และภูมิลำเนา ของครูโรงเรียนใน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข

1.7 ประโยชน์ของการวิจัย

1.7.1 นำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 โดยการใช้แนวคิดการ
สร้างความฉลาดทางอารมณ์

1.7.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ในการปฏิบัติงานของครูไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมาย การวิจัยครั้งนี้มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะแต่ละบุคคลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งจะมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ในการทำงาน ที่แตกต่างกันไป คุณลักษณะส่วนบุคคลในที่นี้ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน ภูมิลำเนาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

1) เพศ หมายถึง ลักษณะในเชิงสังคมและจิตวิทยาสังคมที่ใช้เป็นพื้นฐานในการแบ่งแยกกลุ่มมนุษย์ว่า "เป็นหญิง" (Feminine) "เป็นชาย" (Masculine) หรือ "เป็นหญิงชาย" (Androgenous) ซึ่งเป็นลักษณะผสมระหว่างลักษณะเด่นของความเป็นชายและความเป็นหญิง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น เพศชาย และเพศหญิง

2) อายุ หมายถึง ช่วงเวลาที่บุคคลมีชีวิตอยู่โดยนับเป็นจำนวนปีเต็มปีบริบูรณ์ นับตั้งแต่วันเกิดจนถึงวันที่อ้างอิงตามปฏิทินสุริยคติ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ช่วงอายุ ดังนี้ 20-29 ปี, 30-39 ปี, 40-49 ปี และ 50-59 ปี

3) สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่บุคคลได้รับการเป็นสมาชิกของสังคม แบ่งออกเป็นสถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด เช่น ลูก หลาน คนไทย เป็นต้น และสถานภาพทางสังคม เช่น ครู นักเรียน แพทย์ เป็นต้น ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น สถานภาพ ดังนี้ โสด, สมรส, และหย่าร้าง หม้าย และแยกกันอยู่

4) ศาสนา หมายถึง ลัทธิความเชื่อของมนุษย์ เกี่ยวกับการกำเนิดและสิ้นสุดของโลก หลักศีลธรรม ตลอดจนลัทธิพิธีที่กระทำตามความเชื่อนั้น ๆ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ศาสนา ดังนี้ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม

5) วุฒิการศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรตามหลักสูตรสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

6) วิทยฐานะ หมายถึง ตำแหน่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานวิชาชีพ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น วิทยฐานะ หรือตำแหน่ง ดังนี้ ครูผู้ช่วย, ครู, ครูชำนาญการ, และครูชำนาญการพิเศษ, ครูเชี่ยวชาญ, และครูตำแหน่งอื่น ๆ

7) อายุการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาเริ่มต้นปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ช่วงอายุ ดังนี้ น้อยกว่า 1 ปี, 1-5 ปี, 6-10 ปี และ 11 ปี ขึ้นไป

8) สังกัดกลุ่มสาระ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนประจำรายวิชาในสถานศึกษา ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น กลุ่มสาระต่าง ๆ ดังนี้ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์, กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ, กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, กลุ่มสาระศิลปะ, กลุ่มสาระการงานอาชีพ และกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

9) สังกัดกลุ่มงาน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานพิเศษในสถานศึกษา ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน มี 4 กลุ่มงาน คือ บริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานวิชาการ บริหารงานทั่วไป ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น กลุ่มงาน 4 ฝ่าย ดังนี้ กลุ่มงานบริหารงานวิชาการ, กลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ, กลุ่มงานบริหารงานบุคคล, และกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป

10) ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งสำคัญ ที่อยู่อาศัยเป็นประจำ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็นสถานที่ดังนี้ ภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น และภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดขอนแก่น

ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผล มีสติ สามารถควบคุมตนเอง มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่น และรู้จักมารยาททางสังคม เป็นต้น ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้อารมณ์ และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์ และความต้องการได้ แสดงออกอย่างเหมาะสม ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม ความสามารถในการรับผิดชอบ รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2) เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง รู้ศักยภาพของตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้ มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมมีความยืดหยุ่น

3) สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต รู้จักมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ความสงบทางใจเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย มีความสงบทางจิตใจ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา โดยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่หลักทางด้านจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 175 โรงเรียน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้จึงนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

2.1.2 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

2.2 แนวคิดเรื่องครูกับความฉลาดทางอารมณ์

2.3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.4 แนวคิดด้านประชากรศาสตร์

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์

2.1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

คำว่าความฉลาดทางอารมณ์ ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า “Emotional Intelligence” คำที่ใช้เรียกโดยทั่วไปคือ “Emotional Quotient” คือ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ ความอัจฉริยภาพทางอารมณ์ นักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของคำว่า ความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

Goleman (1998) ความฉลาดทางอารมณ์คือความสามารถในการรับรู้อารมณ์ของตนเอง และผู้อื่น เป็นการสร้างอารมณ์เพื่อช่วยในการคิดและการกระทำ ส่งผลต่อพฤติกรรมรวมทั้งการเข้าใจอารมณ์ตนเองและควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2544) ได้นิยามความหมายของ ความฉลาดทางอารมณ์ว่าหมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบคือ ความดี ความเก่ง และความสุข

2.1.2 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

ซาปิยา ลิมลา (2563) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ในอดีตที่ผ่านมา และปัจจุบัน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การดำรงชีพ หรือแม้แต่การใช้ชีวิตในครอบครัว ในยุคก่อนหน้านี้คนที่เก่งงาน แต่ขาดความฉลาดทางอารมณ์ อาจจะทำให้เกิดความล้มเหลวในชีวิตได้ เพราะมีความคาดหวังในสิ่งที่ทำเกินไป พอเกิดความผิดหวังก็อาจจะทำให้เกิดความเสียใจ ซึ่งไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ทำงานไม่สำเร็จผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ และล้มเลิกไปความตั้งใจนั้นไป เพราะฉะนั้นความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มากในยุคปัจจุบัน หากขาดความฉลาดทางอารมณ์ แนวคิดด้านการสร้างสรรค์อาจจะจะไม่เกิดขึ้น ปัจจุบันนี้หลายๆ องค์กร และในสถานศึกษา ผู้บริหารมีนโยบายให้ครูฝึกคิดบวก พยายามไม่คิดลบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อครู ผู้เรียน และคนรอบข้าง รวมทั้งสังคมชุมชน ฉะนั้นสุขภาพจิตที่ดี สุขภาพกายก็จะดีตามไปด้วย ผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียนก็ดีขึ้น ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู สร้างแรงจูงใจ กำลังใจให้ครูพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน และสังคมต่อไป

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ที่ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการคือ

1) ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจ ผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ได้แก่

1.1) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

1.2) ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ประกอบด้วย การใส่ใจผู้อื่น การเข้าใจและยอมรับผู้อื่น แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3) ความสามารถในการรับผิดชอบ รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จัก
รับผิดชอบ รู้จักให้อภัยและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2) เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ
แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพดีกับผู้อื่น ได้แก่

2.1) ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง
ประกอบด้วย การรู้จักสภาพตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเอง และมีความมุ่งมั่นที่จะให้ถึง
เป้าหมายที่ตั้งไว้

2.2) ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ประกอบด้วย
การรับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่นต่อสถานการณ์
ต่าง ๆ

2.3) ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ประกอบด้วย
รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้
อย่างสร้างสรรค์

3) สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภาคภูมิใจ
ในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ ได้แก่

3.1) ภูมิใจในตนเอง ประกอบด้วย เห็นคุณค่าในตนเองและมี
ความเชื่อมั่นตนเอง

3.2) พึงพอใจในชีวิต ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดี มี
อารมณ์ขัน และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3) มีความสงบทางใจ ประกอบด้วย มีกิจกรรมที่เสริมสร้าง
ความสุข รู้จักผ่อนคลาย และมีความสงบทางจิตใจ

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2544) กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิด
ความสำเร็จในชีวิตซึ่งเกี่ยวข้องไปถึงความฉลาดทางอารมณ์โดยแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ

1) การรู้จักอารมณ์ตนเอง หรือการตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจความรู้สึกที่
เกิดขึ้นและสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

2) การจัดการกับอารมณ์ เป็นความสามารถในการควบคุมความวิตกกังวล
ความโกรธ ความเศร้าหมองและเข้าใจถึงผลของความล้มเหลวที่ทำให้ขาดทักษะทางอารมณ์ บุคคล
ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถเอาชนะปัญหาต่าง ๆ และแก้ไขต้นเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์
ที่ไม่ปกติได้

3) การมีแรงจูงใจในตนเอง เป็นความสามารถในการใช้อารมณ์ให้เป็นแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ มีแรงจูงใจและความคิดสร้างสรรค์

4) การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของบุคคลอื่นความสามารถด้านนี้เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้บุคคลมีความรู้สึกไวและละเอียดอ่อนในการเข้าใจว่าผู้อื่นต้องการสิ่งใด

5) ความสามารถในการจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นความสามารถและทักษะในการจัดการกับอารมณ์ของผู้อื่นในทางที่เหมาะสม ทำให้ตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น โดยที่ความฉลาดทางอารมณ์ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ตามพัฒนาการแต่ละขั้นของบุคคล

ดังนั้นจึงมีแนวทางหลักที่สำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2544) ดังนี้

1) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตน คือ การรู้เท่าทันอารมณ์ของตน สามารถติดตามอารมณ์ของตนเองอยู่เสมอ และในทุกอารมณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ชื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตนเองตระหนักถึงข้อดีและข้อบกพร่องของตนเอง โดยรู้ด้วยตนเอง และการที่ผู้อื่นให้ข้อมูลย้อนกลับการยอมรับข้อบกพร่องของตนเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ปรับปรุงตนเองหรือเกิดความระมัดระวังในการแสดงอารมณ์มากขึ้น

2) แนวทางในการพัฒนาการรู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง ทบทวนความรู้สึกว่าที่ผ่านมามีปัญหาในการแสดงอารมณ์ โดยใช้เวลาทบทวนอารมณ์ด้วยใจที่เป็นกลางไม่เข้าข้างตัวเองว่าเรามีลักษณะ อารมณ์เป็นอย่างไร มีการแสดงออกอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่ต่อการแสดงออกในลักษณะนั้น ๆ ฝึกสติ ฝึกให้มีสติและรู้ตัวอยู่เสมอว่าขณะนี้เรากำลังรู้สึกอย่างไรกับตนเองต่อสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวและรู้สึกอย่างไรกับความรู้สึกและ ความรู้สึกนั้นมีผลอย่างไรกับการแสดงออกของเรา

3) การจัดการกับอารมณ์ของตนอย่างเหมาะสมเป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์และสามารถแสดงออกไปได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ตระหนักว่าตนคือผู้รับผิดชอบอารมณ์ของตนเอง เป็นผู้สร้างอารมณ์ขึ้นมาจากเหตุการณ์ภายนอกสามารถแยกข้อเท็จจริงจากการตีความหมายได้ เนื่องจากอารมณ์ส่วนมากเกิดจากความคิดและการตีความหรือประเมินสถานการณ์ โดยตัวเราเองจึงควรฝึกการแยกข้อมูลที่ได้จากประสาทสัมผัส กับการตีความไม่ยึดติดกับประสบการณ์เดิม ซึ่งทำให้การตีความในปัจจุบันอาจผิดพลาดได้

4) แนวทางในการจัดการกับอารมณ์ตนเองทบทวน เพื่อประเมินว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่กระทำลงไปเพื่อตอบสนองอารมณ์ที่เกิดขึ้นและพิจารณาว่าผลที่ตามมาเป็นอย่างไร เตรียมการก่อนแสดงอารมณ์ ฝึกสั่งตัวเองว่าจะทำอะไรและจะไม่ทำอะไร ฝึกรับรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่เราต้องการ เกี่ยวข้องในด้านดีทำอารมณ์ให้แจ่มใสไม่เศร้าหมอง สร้างโอกาสจากอุปสรรค หรือหาประโยชน์จากปัญหาโดยการเปลี่ยนมุมมอง เช่น คิดว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือความท้าทายที่จะทำให้เราพัฒนายิ่งขึ้น เป็นต้น ฝึกผ่อนคลายความเครียด โดยเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง เช่น ออกกำลังกาย นั่งสมาธิ เดินจงกรม ปลุกต้นไม้ เป็นต้น

Goleman (1998) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่าความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยความสามารถทางอารมณ์ส่วนบุคคล 3 มิติ และในทางสังคม 2 มิติ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความสามารถทางอารมณ์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการบริหารจัดการตนเอง ด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ ความตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถจัดระเบียบอารมณ์ของตนเอง และความสามารถในการจูงใจตนเอง

1) ความตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความโน้มเอียงของตน และยังรู้ความเป็นไปได้ของตนและความพร้อมด้านต่าง ๆ

1.1) การตระหนักรู้ถึงอารมณ์ของตนเอง คือ รู้สาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ขึ้นมาของอารมณ์ที่เกิดขึ้นตามมา ซึ่งเป็นการรู้เท่าทันในอารมณ์ของตน

1.2) การประเมินตนเองได้ถูกต้อง คือ สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้ถึงจุดแข็งและข้อจำกัดของตน

2) การควบคุมอารมณ์ตนเอง หมายถึง ความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกภายในตนเองได้

2.1) การควบคุมตนเอง คือ ความสามารถควบคุม และจัดการกับภาวะอารมณ์ในเชิงลบ และสิ่งเร้าที่มากระตุ้นได้

2.2) ความเป็นที่ไว้วางใจ คือ การผดุงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ และคุณงามความดีของตน

2.3) การแสดงความรับผิดชอบในการกระทำของตน คือ รับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้ กระทำไป

2.4) ความสามารถในการปรับตัว คือ การยืดหยุ่นและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.5) ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ คือ การเปิดใจกว้างรับ
แนวความคิดรูปแบบวิธีการ หรือข้อมูล

3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง หมายถึง แนวโน้มของอารมณ์ที่นำไปสู่
เป้าหมาย

3.1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความพยายามที่จะปรับปรุงเพื่อ
ให้ได้ และมุ่งสู่ มาตรฐานที่เป็นเลิศ

3.2) พันธะสัญญา คือ การยึดมั่นและเชื่อมโยงเป้าหมายของตน
เข้ากับเป้าหมายขององค์กร

3.3) ความริเริ่ม คือ การคิดริเริ่ม และพร้อมที่จะลงมือปฏิบัติเมื่อ
มีโอกาสอำนวย

3.4) การมองโลกในแง่ดี คือ มีความเพียรพยายามที่จะบรรลุถึง
เป้าหมาย แม้เจออุปสรรคปัญหาที่ไม่ทอดย

ส่วนที่ 2 ความสามารถทางสังคม ซึ่งเป็นการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ การร่วมรู้สึกและทักษะการอยู่ในสังคม

1) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความรู้สึกความ
ต้องการ และห่วงใยของผู้อื่น

1.1) การเข้าถึงผู้อื่น คือ การเข้าใจ การรับรู้ถึงความรู้สึกมุมมอง
ความสนใจตลอดจน ข้อวิตกกังวลของผู้อื่นได้

1.2) การพัฒนาผู้อื่น คือ การรับรู้และทราบถึงสิ่งที่ผู้อื่นควร
ปรับปรุงเพื่อส่งเสริม ให้เกิดความรู้ตลอดจนพัฒนาความสามารถได้ถูกทาง

1.3) การมีจิตใจใส่บริการ คือ การคาดคะเน รับรู้ และตอบสนอง
ความต้องการของลูกค้าหรือผู้ให้บริการ

1.4) เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ การสร้างโอกาสจาก
ความแตกต่างของบุคคล

1.5) การตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ภายในกลุ่ม คือ รู้และเข้าใจ
สถานการณ์ความคิดเห็นของกลุ่ม และความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มได้

2) การมีทักษะทางสังคม หมายถึง ความคล่องแคล่วในการก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงที่ต้องการด้วยความร่วมมือจากผู้อื่น

2.1) การมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น คือ การมียุทธวิธี โน้มน้าวและชักชวนผู้อื่นอย่างมี ประสิทธิภาพ การกระทำที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ตนเองและผู้อื่น

2.2) การสื่อสาร คือ การเปิดรับข้อมูลและส่งสารที่ชัดเจน และน่าเชื่อถือ ข้อเท็จจริง

2.3) การบริหารความขัดแย้ง คือ การเจรจาต่อรอง และหาหนทางแก้ไขปัญหาลดจนความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกัน ให้เกิดประสิทธิภาพ

2.4) ความเป็นผู้นำ คือ การชักจูง เชื่อเชิญ การผลักดัน และเป็นตัวอย่างให้กับตัวบุคคลและกลุ่มดำเนินงานได้อย่างสำเร็จ

2.5) การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ การริเริ่ม และการจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดี

2.6) การเสริมสร้างสายสัมพันธ์ คือ การเสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจและความสัมพันธ์ ที่ดีให้เกิดขึ้น

2.7) การร่วมใจ คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่มีร่วมกัน

2.8) การเสริมสร้างความสามารถและทีมงาน คือ สร้างให้เกิดการประสานพลังของกลุ่มในการมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

Weisinger (1998) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) การใช้ความฉลาดทางอารมณ์ภายในตน คือ การพัฒนาและใช้ความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย

1.1) การพัฒนาการรู้จักตนเองให้สูงขึ้น คือ ความสามารถในการสังเกตตนเองจากการกระทำ และสามารถมีอิทธิพลต่อการกระทำของตนเองเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง

1.2) การจัดการอารมณ์ การเข้าใจอารมณ์เราและใช้ความเข้าใจนั้นจัดการกับสถานการณ์ อย่างได้ผลดี

1.3) การกระตุ้นตนเอง ความสามารถในการกระตุ้นตนเองเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จสามารถจัดการกับความท้อถอยที่เกิดขึ้น โดยอาจใช้แรงบันดาลใจในการกระตุ้นตนเองจากเพื่อน ครอบครัว หรือสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

2) การใช้ความฉลาดทางอารมณ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น ประกอบด้วย

2.1) การพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดี คือ การเปิดเผยตนเอง การยื่นข้อคิดการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจารณ์และการสื่อสารแบบเป็นทีม

2.2) การพัฒนาความชำนาญระหว่างบุคคล การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น คือ สามารถติดต่อกับผู้อื่นเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีความหมาย และเหมาะสม

2.3) การช่วยเหลือผู้อื่นให้ช่วยเหลือตนเองได้ โดยสามารถเข้าใจตนเองอย่างชัดเจนรู้ว่าจะทำให้คนที่ไม่มีความสามารถควบคุมตนเองให้สงบได้อย่างไร โดยเขาเชื่อว่า มี 4 แนวทางที่จะช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้คนได้ คือ

2.3.1) ให้โอกาสได้รับรู้ ดีความ และแสดงภาวะอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง

2.3.2) ไม่ได้ใช้ภาวะอารมณ์นั้น ๆ กับตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้

2.3.3) ให้ได้เข้าใจอารมณ์และความรู้ที่ได้รับ

2.3.4) ให้ความรู้ความเข้าใจและเอาชนะ สร้างพฤติกรรมในทางบวก

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง เข้าใจความแตกต่างทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ควบคุมความต้องการได้ เข้าใจความแตกต่างทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น รู้จักเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น นอกจากนี้ยังต้องมีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น เสริมสร้างความร่วมมือร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกัน

Wagner and Sterberg (1989) เสนอว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์นั้นจะมีพฤติกรรมเอื้อต่อความสำเร็จ ในวิชาชีพ ในการบริหารชีวิต แบ่งเป็น 3 ประเภท

1) การครองตน (Managing Self) หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการตนเองขึ้นมา และกระตุ้นตนเองให้ประสบความสำเร็จ และสามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีแก่ตนเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค พัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพของตน

2) การครองคน (Managing Self) หมายถึง ทักษะความรู้ในการบริหารงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและมีความสัมพันธ์ทางสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ และให้รางวัลตามผลงานที่ปฏิบัติ

3) การครองงาน (Managing Career) หมายถึง ความสามารถในการสร้างผลกระทบที่ดีแก่ สังคม จัดความสำคัญจำเป็นของคนให้เข้ากับสิ่งที่องค์กรให้ความสำคัญและโน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นดังมาด้วย

Bar-On (1997) แบ่งการจัดองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ แบบ Systematic View

1) ความสามารถภายในตน (Intrapersonal) มีองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ การนับถือตนเอง (Self-Regards) การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง (Emotional Self Awareness) การกล้าแสดงความรู้สึกของตนเอง (Assertiveness) มีความเป็นอิสระ (Independence) มีความต้องการบรรลุสิ่งที่ตนเองปรารถนา (Self-Actualization)

2) ความสามารถระหว่างบุคคล (Interpersonal) มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ เข้าใจผู้อื่น (Empathy) มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship)

3) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ สามารถตีความเป็นจริงได้ถูกต้อง (Reality Testing) มีความยืดหยุ่น (Flexibility) มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา (Problem Solving)

4) ความสามารถในการบริหารความเครียด (Stress Management) มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ มีความทนทานต่อความเครียด (Stress Tolerance) มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ (Impulse Control)

5) ภาวะอารมณ์ทั่วไป (General Mood) มีองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ มองโลกในแง่ดี (Optimism) และมีความสุขกับชีวิต (Happiness)

สรุปได้ว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อบุคคลในทุกด้าน เนื่องจากคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์นั้นจะสามารถควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนได้ สามารถจัดการกับความรู้สึกของตน เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการทำงานต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดีและเป็นที่รักของคนส่วนใหญ่ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2.2 แนวคิดเรื่องครูกับความฉลาดทางอารมณ์

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2544) ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข

ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจ ผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้อารมณ์ และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์ และความต้องการได้ แสดงออกอย่างเหมาะสม ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม ความสามารถในการรับผิดชอบ รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง รู้ศักยภาพของตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้ มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่น

สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ มีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต รู้จักมองโลกในแง่ดีมีอารมณ์ขัน พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีความสงบทางใจ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย มีความสงบทางจิตใจ แก่ตนเอง

ปกรณ รัตนทรัพย์ศิริ (2564) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์กับความมั่นคงในอารมณ์ เป็นสิ่งที่คู่กัน ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยส่งเสริมพลังแรงใจ อำนาจการตัดสินใจในการทำงาน ทำให้ครูทำงานอย่างมีความสุข ความฉลาดทางอารมณ์เกิดขึ้นโดยที่บุคคลนั้นยอมรับตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์นี้ทำให้บุคคล อดทนต่อความไม่พึงพอใจในการถูกขัดแย้งเรื่องงานและเรื่องการค้ารงชีวิต สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ มองโลกในแง่บวก เข้าใจความเป็นจริง ตามสถานการณ์ได้

คันธทรัพย์ ชมพูพาทย์ (2562) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ได้ดีมากกว่าการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพียงรูปแบบเดียวและนักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน มากยิ่งขึ้นทำให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ของครูมากยิ่งขึ้น

อารีรัตน์ จันทรวีเศษ (2561) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานของครู พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารจะส่งผลกระทบต่อครู ซึ่งการบริหารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการทำงาน ชุมชน และอารมณ์ของตนเอง และสะท้อนไปยังครู ฉะนั้นความฉลาดทางอารมณ์และการควบคุมอารมณ์ตนเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2562) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อครูผู้สอน ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะรู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้ข้อบกพร่องของตนเองและผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ จัดการอารมณ์ ตนเองได้อย่างเหมาะสม มีแรงจูงใจในการทำงาน ผลงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความอดทน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รู้จักปรับตัว ไม่มองโลกในแง่ร้าย คิดบวก มีความคิดพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งเข้าใจและเห็นอกเห็นใจเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น ส่งผลให้การติดต่อสื่อสาร เกิดความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกิดการทำงานเป็นทีม เป็นผู้บริหารที่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้การยอมรับนับถือ และนำไปสู่การปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการสอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่เสมอ ดังนั้นครูจำเป็นต้องควบคุมอารมณ์ จัดการอารมณ์ตนเองและแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น สามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ จะทำให้ผู้ร่วมงานเคารพนับถือ ซึ่งจะส่งผลให้ทำงานได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Naeem (2021) ได้ทำวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์ของครู พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู ด้านดี เก่ง สุข มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน ความพึงพอใจในชีวิตของครู เมื่อครูมีความพึงพอใจ ก็จะทำให้เกิดความสุขในการทำงาน และชีวิตครอบครัว สร้างแรงจูงใจ

ให้กับตนเอง ผลักดันงานด้านการสอน ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ความฉลาดทางอารมณ์ยังช่วยให้ครูเผชิญกับสภาวะความกดดันต่างๆ ได้ดีอีกด้วย ความฉลาดทางอารมณ์ของครูก่อให้เกิดแรงจูงใจในกระทำความดี ประพฤติดี ทุ่มเหตุการณ์สอน เต็มที่ เต็มเวลา คอยช่วยเหลือศิษย์อย่างเต็มที่ ครูเกิดความเห็นอก เห็นใจนักเรียน ที่ขาดความบกพร่องทางการเรียน และส่งเสริมสนับสนุน นักเรียนที่เรียนได้ดี

ซาปิยา สิมลา (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับครูมีความสัมพันธ์กัน ผู้บริหารกับครูมีเป้าหมายหลักของงานเพื่อสร้างนักเรียนที่ดี เก่ง และมีความสุข จำเป็นต้องมีสามัคคีกัน มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ผู้บริหารและครูทุกคนมีหน้าที่อีกอย่างหนึ่งที่ต้องตระหนักอยู่เสมอ คือ พึงช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อำนวยความสะดวกในการสอนให้แก่เพื่อนครูด้วยกัน เมื่อครูคนใดคนหนึ่งพบเจอปัญหา ก็ควรช่วยกันแก้ไขปัญหาให้เพื่อนครูในสถานศึกษาได้ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่กันและกัน สละเวลาส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม คำนึงผลประโยชน์ส่วนรวม บริการสังคม และทุ่มเทงานสอนเป็นหลัก อย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 2.1 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรงานวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ความฉลาดทางอารมณ์	สมหญิง จันทบุรีไทย, 2559	เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, 2559	ศิริพร เสรีตานนท์, 2560	ลัทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, 2559	จิตรารักษ์ วงศ์คำจันทร์, 2564	สมาน ประวันโต, 2563	วิมล พดทะอินทร์, 2563	ภูมินทร์ ทานิล, 2562	กรมสุภาพจิต, 2544	ปกรณ รัตนทรัพย์ศิริ, 2564	คันทรพัญ์ ชมพูพาทย์, 2562	อารีรัตน์ จันทน์วิเศษ, 2561	วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2562	Naceem, 2021	ชปิยา ลิมลา, 2563	รวม
ด้านดี																
1. การควบคุมตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15
2. การเห็นใจผู้อื่น	-	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	12
3. ความรับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	11
ด้านเก่ง																
1. การมีแรงจูงใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15
2. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	12
3. การมีสัมพันธภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15

ตารางที่ 2.1 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรงานวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 (ต่อ)

ความฉลาดทางอารมณ์	สมหญิง จันทบุรีไทย, 2559	เจริญวิชญ์ สมพงษ์ธรรม, 2559	ศิริพร เสรีตานนท์, 2560	ลัทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, 2559	จิตรารภรณ์ วงศ์คำจันทร์, 2564	สมาน ประวันโต, 2563	วิมล พดทะอินทร์, 2563	ภูมินทร์ ทานิล, 2562	กรมสุภาพจิต, 2544	ปกรณ์ รัตนทรัพย์ศิริ, 2564	คันทรพัญ์ ชมพูพาทย์, 2562	อารีรัตน์ จันทน์วิเศษ, 2561	วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2562	Naceem, 2021	ชาปิยา ลิ้มลา, 2563	รวม
ด้านสุข																
1. ความภูมิใจในตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	14
2. ความพึงพอใจในชีวิต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15
3. ความสงบทางใจ	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	-	✓	10
รวม	8	9	8	9	7	7	9	8	9	8	7	9	6	6	9	

2.3 แนวคิดด้านประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ (Demography) หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับประชากรทั้งนี้เพราะคำว่า “Demo” หมายถึง “People” ซึ่งแปลว่า “ประชาชน” หรือ “ประชากร” ส่วนคำว่า “Graphy” หมายถึง “Writing Up” หรือ “Description” ซึ่งแปลว่า “ลักษณะ” ดังนั้นเมื่อเราแยกพิจารณาจากรากศัพท์คำว่า “Demography” น่าจะมีความหมายตามที่กล่าวข้างต้น คือ วิชาที่เกี่ยวกับประชากรนั่นเอง แนวความคิดด้านประชากรนี้เป็นทฤษฎีที่ใช้หลักการของความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกล่าวได้คือ พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น ซึ่งเป็นความเชื่อที่ว่า คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย

แนวความคิดนี้ได้ตรงกับทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ของ Defleur and Rokeach (1996) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวข้องกับลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล หรือ ลักษณะทางประชากรซึ่งลักษณะเหล่านี้สามารถอธิบายเป็นกลุ่ม ๆ ได้ คือ บุคคลที่มีพฤติกรรมคล้ายคลึงกันมักจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น บุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นทางสังคมเดียวกันจะเลือกรับและตอบสนองต่อความฉลาดทางอารมณ์ในแบบเดียวกัน

แนวความคิดลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ (Demography Approach) มีสมมติฐานว่าผู้รับสารที่อยู่กลุ่มลักษณะทางประชากรเดียวกัน จะมีลักษณะทางจิตวิทยาที่คล้ายคลึงกัน ส่วนผู้ที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป (ปรเม สตะเวทิน, 2541) ดังนี้

- 1) เพศ (Sex) บุคคลจะมีความแตกต่างกันไปทั้งในด้านกายภาพบุคลิกภาพ และลักษณะนิสัยใจคอ ผู้หญิงกับผู้ชายจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะสังคมและวัฒนธรรมกำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักเป็นคนที่มีความใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (Emotional) ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิง และสามารถจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิง แต่ผู้หญิงเป็นเพศที่หยั่งถึงจิตใจ ของคนได้ดีกว่าผู้ชาย เป็นต้น
- 2) อายุ (Age) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความคิดเหมือนกันหรือแตกต่างกันในเรื่องของความคิด และพฤติกรรม โดยทั่วไป คนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ในขณะที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยม นอกจากความแตกต่างในเรื่องความคิดแล้ว อายุยังเป็นสิ่งกำหนดความแตกต่างในเรื่องของความง่ายในการชักจูงด้วยเมื่อคนมีอายุมากขึ้น โอกาสที่คนจะเปลี่ยนใจ หรือถูกชักจูงใจ จะน้อยลง
- 3) ระดับการศึกษา (Education) คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกันระบบการศึกษาในยุคที่ต่างกัน สาขาวิชาที่ต่างกันย่อมมีความรู้สึกรสนิยม ค่านิยม และความต้องการที่แตกต่าง

กันไป คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี

4) ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Social and Economics) หมายรวมถึงอาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ภูมิหลังของครอบครัวพบว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกันมีทัศนคติ ค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกัน

สมหญิง จันทุไทย (2559) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ครู ทางด้านเพศ เพศชาย และเพศหญิง เพศชายจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเผชิญปัญหา ความคุมสติอารมณ์ตนเองควบคุมความเครียดได้ดีกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงการจัดการความเครียด ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้น้อยกว่าเพศชาย แต่โดยภาพรวมความฉลาดทางอารมณ์ของเพศชาย และหญิงไม่มีความแตกต่างกัน

เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม (2559) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของครู ด้านอายุ พบว่าครูที่อายุมากขึ้นส่งผลต่อภาวะทางอารมณ์ที่สูงขึ้น และครูที่มีอายุน้อยส่งผลต่อภาวะทางอารมณ์น้อยลง การแก้ปัญหา การประสบพบเจอปัญหา และมีประสบการณ์มากหรือน้อย แตกต่างกัน ด้านสถานภาพพบว่า มีความแตกต่างกัน ครูที่มีสถานภาพโสดมีความสุขกับการดำเนินชีวิต เพราะไม่มีภาระผูกพัน ส่วนครูที่สมรส หรือหย่าร้าง มีสถานะทางจิตใจ ความฉลาดทางอารมณ์น้อยกว่า เพราะภาระที่จะต้องดูแลครอบครัว สถานภาพหย่าร้างทำให้สภาพจิตใจหม่นหมอง ผิดหวังต่อในเรื่องของครอบครัว วิตกกังวลว่าครอบครัวจะไม่เกิดความอบอุ่น เหมือนครอบครัวอื่น

ศิริพร เสรีदानนท์ (2560) ได้ทำวิจัย ศาสนา จริยธรรมครูในโรงเรียน วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องมาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ครูในสถานศึกษาส่วนมาก นับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นหลัก ซึ่งศาสนานั้นสอนให้เป็นคนดี แต่แต่ละศาสนาก็มีวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป กิจกรรมทางศาสนามีความแตกต่างกัน ทำให้ผลทางด้านอารมณ์ของผู้เรียน และครูที่ใช้เวลาไปกับกิจกรรมทางศาสนา มีความแตกต่างกัน เป้าหมายในโรงเรียน หรือในองค์กรเอกชน ทุกแห่งมีนโยบายให้นับถือศาสนา เป็นสิ่งที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจของสมาชิกในองค์กร

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2559) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของครู ซึ่งครูที่มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นย่อมมีองค์ความรู้มากกว่าครูที่มี วุฒิกการศึกษาน้อยกว่า การถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนจึงแม่นยำกว่า ทำได้ดีกว่า

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2559) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของครู ครูที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานในสถานศึกษาที่สูงขึ้น ย่อมมีประสบการณ์การทำงานที่สูงขึ้นไปด้วย ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้การยอมรับ ได้รับค่าตอบแทนเงินเดือน เงินประจำตำแหน่งสูงขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู

สมหญิง จันทน์ไทย (2559) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของครู ครูที่มีอายุงานหรือประสบการณ์ในการทำงานที่มาก ย่อมส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์การทำงานแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีกว่า รอบคอบ ระมัดระวังความผิดพลาดในการทำงานกว่า ฉะนั้นครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่มากจึงส่งผลทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของครูมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

จิตรารัตน์ วงศ์คำจันทร์ (2564) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้พบว่า การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย การสอนแบบเชิงรุก การจัดกิจกรรมต่างๆ เข้ากับสังกัดกลุ่มสาระต่างๆ ส่งผลทำให้เกิดการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ในชั้นเรียน มีความน่าสนใจ ผู้เรียนได้รับความรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน เมื่อครูสอนได้ตรงตามเป้าหมาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ทำให้ครูมีความฉลาดทางอารมณ์ด้วย

สมาน ประวันโต (2563) ได้ทำวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน พบว่าผู้บริหารหรือครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง โดยการรับรู้ความรู้สึก เข้าใจในตนเองและผู้อื่น และควบคุมความรู้สึกของตนเองได้ดี รวมทั้งการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะเกิดการประสบความสำเร็จในด้านการสอนมากยิ่งขึ้น

วิมล พลทะอินทร์ (2563) ได้ทำวิจัย ความฉลาดทางอารมณ์ของครูในด้านการปฏิบัติงาน ทักษะทางด้านสังคม จะต้องมีซึ่งส่งผลต่ออารมณ์ของครูผู้สอน ทักษะด้านสังคมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้เรียนหากขาดทักษะสังคม ทักษะชีวิต ไม่มีเพื่อน และที่ปรึกษาอาจก่อให้เกิดโรคซึมเศร้า ซึ่งส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู

ภูมินทร์ ทานิล (2562) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จะบริหารจัดการตนเอง เกี่ยวกับความขัดแย้ง ได้อย่างสร้างสรรค์เหมาะสม และยุติธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร และครูผู้ได้บังคับบัญชาได้ดี

จากข้อความข้างต้น สรุปความฉลาดทางอารมณ์ของครูได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครูเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต้องมี ต่อการดำรงชีวิต และหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิง อายุจะมากหรือน้อย นับถือศาสนาใดๆ ล้วนแล้วแต่ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นพื้นฐานความฉลาดทางอารมณ์ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งทั้งในอดีต ปัจจุบัน หรือในอนาคต ความฉลาดทางอารมณ์เป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ได้ใช้ คือ การปรับตัว ปรับอารมณ์ ให้เข้ากับสถานการณ์ แวดล้อมที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของครู ถ้ามีแวดล้อมที่ดี มีปัจจัยพื้นฐานที่ดี ก็จะก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ของครูสามารถดำรงชีพ การทำงานด้านการสอน หรือการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียน ชุมชน เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา ก่อให้เกิดความสำเร็จในหน้าที่การงาน ส่งผลดีต่องานด้านอื่นๆ ด้วย

สรุปได้ว่าตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง คุณลักษณะแต่ละบุคคลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วย

- 1) เพศ หมายถึง ลักษณะในเชิงสังคมและจิตวิทยาสังคมที่ใช้เป็นพื้นฐานในการแบ่งแยกกลุ่มมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกเป็นเพศชาย และเพศหญิง
- 2) อายุ หมายถึง ช่วงเวลาที่บุคคลมีชีวิตอยู่โดยนับเป็นจำนวนปีเต็มปีบริบูรณ์ นับตั้งแต่วันเกิดจนถึงวันที่อ้างอิงตามปฏิทินสุริยคติ แบ่งออกเป็น ช่วงอายุ ดังนี้ อายุ 20-29 ปี, อายุ 30-39 ปี, 40-49 ปี และ 50-59 ปี
- 3) สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่บุคคลได้รับจากการเป็นสมาชิกของสังคม แบ่งออกเป็น สถานภาพโสด สถานภาพสมรส และสถานภาพหย่าร้าง หม้าย หรือแยกกันอยู่
- 4) ศาสนา หมายถึง ลัทธิความเชื่อของมนุษย์ เกี่ยวกับการกำเนิดและสิ้นสุดของโลก หลักศีลธรรม ตลอดจนลัทธิพิธีที่กระทำตามความเชื่อนั้น ๆ แบ่งออกเป็น พุทธ คริสต์ และอิสลาม
- 5) วุฒิการศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรตามหลักสูตรสถานศึกษานั้น ๆ แบ่งออกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
- 6) วิทยฐานะ หมายถึง ตำแหน่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานวิชาชีพ แบ่งออกเป็น ครูผู้ช่วย ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ และครูตำแหน่งอื่น ๆ

7) อายุการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาเริ่มต้นปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น น้อยกว่า 1 ปี, 1-5 ปี, 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป

8) สังกัดกลุ่มสาระ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนประจำรายวิชาในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพ และภาษาต่างประเทศ

9) สังกัดกลุ่มงาน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานพิเศษในสถานศึกษา ที่นอกเหนือจากงานการสอน แบ่งออกเป็น บริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานวิชาการ และบริหารงานทั่วไป

10) ภูมิลำเนา หมายถึง ถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งสำคัญ ที่อยู่อาศัยเป็นประจำ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็นสถานที่ดังนี้ ภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น และภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดขอนแก่น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

ทศพร มะหะหมัด (2563) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์กรพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นกุญแจสู่ความสำเร็จ มีความซื่อสัตย์ ความใจเย็นให้อภัยต่อตนเองและคนอื่น ๆ งานหรือภาระหน้าที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนี้ (1) การรับรู้อารมณ์ (2) การใช้อารมณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการคิด (3) การทำความเข้าใจอารมณ์ของผู้ร่วมงาน (Richard, 2010) เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ โดยรอบได้ดียิ่งขึ้นที่เกิดทั้งในส่วนของการสนทนา การรับมือกับแรงกดดันที่สามารถเกิดขึ้นได้ในการทำงานทั้งจากหัวหน้า ลูกน้อง ศิลปะการร่วมงานกับคนอื่นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ

เกษณรินทร์ งามเลิศ (2559) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้าง องค์กรคลังสินค้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงาน และลูกจ้างองค์กรคลังสินค้า จำนวน 250 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน etCst ANOVA การทดสอบถดถอยพหุคูณ Multiple Linear Regression

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือน 15,000-25,000 บาท และมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน และลูกจ้าง องค์การคลังสินค้า ได้แก่ด้าน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านความมั่นคงในการทำงาน

ธนเสฏฐ์ ภารศิริจิรา (2559) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการเปรียบเทียบ คุณลักษณะ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ สมฤทัย คุ่มสกุล (2559) ได้ศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการบริหาร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 4) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พระพลากร สุมงฺคโล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 และสรุปผลการวิจัยไว้ว่า ท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง เป็นพลวัตการที่รัฐหรือประเทศจะดำรงอยู่ได้นั้น จำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้อง กลุ่มครองอิทธิพลและคนในสังคม ได้แก่ องค์กรทางปกครอง การบริหารท้องถิ่นก็เช่นกัน ต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงเพื่อนำพาองค์กรทางการปกครองส่วนท้องถิ่น ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามภารกิจ ผู้นำต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยรู้จักหาวิธีในการจัดการกับความหลากหลายที่มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วทั้งด้าน เทคโนโลยี ในยุคโลกาภิวัตน์ผู้นำจะต้องมีการตัดสินใจที่รวดเร็วมากขึ้น เข้าใจถึงแนวทางใหม่ ๆ ยอมรับในนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เข้าใจและเข้าถึงประชาชนมากขึ้น และสามารถนำแนวความคิดที่หลากหลายของประชาชนมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ร่วมกันให้ดียิ่งขึ้น คุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดีต้องประกอบไปด้วย การมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน มีการตัดสินใจที่ดี รักความยุติธรรม มีความรู้และสติปัญญา ตลอดจนทั้งวุฒิภาวะทางสติปัญญาที่ดี มีการติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นผู้กล้ายอมรับผิด ควรวีถีหลักทศพิธราชธรรมประจำใจ 10 อย่าง ซึ่งเป็นหลักธรรมของพระราชารหรือของผู้ปกครองบ้านเมือง ประกอบไปด้วย 1) ทาน 2) สีล 3) บริจาค 4) ความซื่อสัตย์ 5) ความอ่อนโยน 6) ความเพียร 7) ความไม่โกรธ 8) ความไม่เบียดเบียน 9) ความอดทน และ 10) ความเที่ยงธรรม นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว ผู้นำต้องยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำรงตนอย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีสติและความรอบคอบพร้อมทั้งเป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน

วรวรรณ เทียมสุวรรณ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ด้านการนำทีมไว้ว่า ทีมงานเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยสร้างพลังร่วมเพื่อให้เกิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานต่าง ๆ ขององค์กรบรรลุตามเป้าหมาย การเสริมสร้างและผลักดันให้บุคลากรภายในองค์กรรู้จักวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมและค้นหาเทคนิคเพื่อการพัฒนาและ ปรับปรุงทีมงานให้มีศักยภาพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ด้านการนำทีมที่สำคัญ คือ การสร้างขวัญและกำลังใจและการจูงใจ และการพัฒนาทีมงานด้านเทคโนโลยี ขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำจะต้องเอาใจใส่ต่อทีมงาน เพราะถ้าการบำรุงขวัญที่ดีทำให้มีการสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้แก่องค์กร ดังนั้นจึงควรมีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของทีมงานเพื่อรักษาเสถียรภาพของทีมงาน เพื่อให้บรรลุภาพวัตถุประสงค์ขององค์กร

2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Jimenez (2020) ได้วิจัยพบว่า ทักษะคิดในการทำงานของครูสามารถกำหนดได้อย่างชัดเจนจากประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในแง่ของความฉลาดทางอารมณ์ (UI-Hassan, 2016) ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน การใช้หลักการของความฉลาดทางอารมณ์ช่วยแก้ปัญหาที่ไม่คาดคิดได้ในฐานะครูต้องเรียนรู้ความฉลาดของตนเอง ยอมรับในพฤติกรรมกระทำของนักเรียน ระหว่างการเรียนการสอน และตัดสินใจว่าจะจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของนักเรียนอย่างไรให้ได้ประสบการณ์ ในการเรียนการสอนโดยมีความฉลาดทางอารมณ์มากที่สุด

Chizhik (2018) ได้วิจัยพบว่า การศึกษาของครูต้องปรับปรุงในด้านการพัฒนาทักษะคุณลักษณะของแผนการสอนและใช้ข้อมูลการประเมินเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของครู รวมทั้งผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา สังเกตพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ของครูในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

Rathore (2017) ได้วิจัยพบว่า การควบคุมอารมณ์ การรับรู้ การปรับตัว การจัดการตนเอง มีประสิทธิผลต่อตนเองและระหว่างบุคคล ทักษะการสนทนาเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของ Emotional Quotient ในองค์กรที่ประสบความสำเร็จและองค์กรที่ให้ความสำคัญ Emotional Intelligence ในการฝึกอบรมความสัมพันธ์ ความเห็นอกเห็นใจและการแก้ปัญหาหลักขณะเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขสถานการณ์และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

Abiodullah (2020) ได้วิจัยพบว่า ครูที่มีความสามารถ จัดการความฉลาดทางอารมณ์ของตนเอง มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนด้วย

Kant (2019) ได้วิจัยพบว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์และตระหนักถึงอารมณ์ของนักเรียนมากจะประสบความสำเร็จมากตามไปด้วย การที่นักเรียนในห้องเรียนทำกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลที่สูงมากกว่าระดับปกติ ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลให้นักเรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อความสำเร็จนักเรียน

Zeidner and Matthews (2017) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์พบว่า เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ในด้านการศึกษาทุกระดับ ความฉลาดทางอารมณ์นำไปสู่ชีวิตที่มีค่าหากครูรู้วิธีการใช้ประโยชน์จาก ทักษะความฉลาดทางอารมณ์นี้ เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการครูจำเป็นต้องเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ และความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อ อารมณ์ของผู้เรียนมาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา
(Descriptive Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 175 โรงเรียน จำนวน 1,808 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2563)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2563 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 1,808 คน
โดยการกำหนดตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2551) ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ
95 ได้จำนวนครู 300 คน จากนั้นเลือกโรงเรียนซึ่งมีทั้งหมด 175 โรงเรียน โดยการสุ่ม
อย่างง่ายมาร้อยละ 20 ได้จำนวน 35 โรงเรียน แล้วแบ่งโควตาครูให้โรงเรียนละ 9 คน รวม 300 คน
และเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในแต่ละโรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุการทำงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน และภูมิภาค ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษaxonแก่น เขต 4 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Likert, 1932) 5 ระดับ ดังนี้

5 เป็นจริงมาก	หมายถึง ความคิดเห็น / ความรู้สึกเป็น	จริงมาก
	ค่าคะแนน คือ 4.51 - 5.00	
4 เป็นจริง	หมายถึง ความคิดเห็น / ความรู้สึก	เป็นจริง
	ค่าคะแนน คือ 3.51 - 4.50	
3 ค่อนข้างเป็นจริง	หมายถึง ความคิดเห็น / ความรู้สึก	ค่อนข้างเป็นจริง
	ค่าคะแนน คือ 2.51 - 3.50	
2 เป็นจริงบางครั้ง	หมายถึง ความคิดเห็น / ความรู้สึก	เป็นจริงบางครั้ง
	ค่าคะแนน คือ 1.51 - 2.50	
1 ไม่เป็นจริง	หมายถึง ความคิดเห็น / ความรู้สึก	ไม่เป็นจริง
	ค่าคะแนน คือ 1.00 - 1.50	

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

3.2.2.1 ผู้วิจัยจะศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษaxonแก่น เขต 4 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

3.2.2.2 ผู้วิจัยจะกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

3.2.2.3 ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างเครื่องที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.2.2.4 ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

3.2.2.5 ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ นายศิริพงษ์ บุตรแสงโคตร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหินขาว ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น ว่าที่ ร.ต.เอกราช อุปศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองตาไถ้หนองเม็ก ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น นายรุ่งเรือง โพธิ์ตะศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลาดนาเพียง ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index/of/Item Objective/Congruence : IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

3.2.2.6 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค α (Cronbach's Alpha Coefficient)

3.2.2.7 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยยื่นคำร้องต่อวิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิตเพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการ โรงเรียน และครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3.3.2 ผู้วิจัยจะนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและแบบสอบถามการวิจัย ส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างที่กำหนดไว้และกันแบบสอบถามกลับมาไม่ครบ ผู้วิจัยจึงออกแบบ การเก็บแบบสอบถามให้ครอบคลุม ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง จำนวน 300 ชุด โดยมีระยะเวลาการตอบแบบสอบถาม 3 สัปดาห์

3.3.3 ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 300 ชุด ซึ่งเป็นจำนวนที่เท่ากับตัวอย่างที่กำหนดไว้

3.3.4 ผู้วิจัยจะรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด ตรวจสอบความเรียบร้อยขอแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น ขั้นตอนดังนี้

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequently) ค่าร้อยละ (%)

3.4.2 วิเคราะห์ความความคลาดทางอารมณ์ของครู โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้แบ่งเป็น 5 ระดับ (Best, 1986) ซึ่งมีรายละเอียด คือ

4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับความคลาดทางอารมณ์มากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับความคลาดทางอารมณ์มาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับความคลาดทางอารมณ์ปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับความคลาดทางอารมณ์น้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับความคลาดทางอารมณ์น้อยที่สุด

3.4.3 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of variance) ที่ระดับนัยสำคัญ $\leq .05$ ถ้าพบข้อแตกต่าง จึงมีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความคลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน ภูมิลำเนา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

%	แทน	ค่าร้อยละ
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	การทดสอบค่าที (T-test)
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง (Mean Square)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

IOC แทน ค่าคะแนนดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าสถิติของข้อมูล โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน ภูมิภาคของ ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (F) และหาค่าร้อยละ (P) แล้วนำเสนอเป็นรูปแบบตาราง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาระถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาระถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 โดยใช้สถิติ T-test (Independent) และ F-test (One-way ANOVA) กำหนดสถิติที่นัยสำคัญ 0.05 และ 0.01

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ชาย	87	29.00
2. หญิง	213	71.00
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นเพศชาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. 20-29 ปี	59	19.67
2. 30-39 ปี	113	37.67
3. 40-49 ปี	95	31.67
4. 50-59 ปี	33	11.00
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มอายุ 20-29 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 กลุ่มอายุ 30-39 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 37.67 กลุ่มอายุ 40-49 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 31.67 และกลุ่มอายุ 50-59 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม

สถานภาพ	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. โสด	188	62.67
2. สมรส	93	31.00
3. หย่าร้าง /หม้าย /แยกกันอยู่	19	6.33
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

มีสถานภาพ โสด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 62.67 มีสถานภาพสมรส จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และมีสถานภาพหย่าร้าง หม้าย หรือแยกกันอยู่ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.33

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกศาสนา

ศาสนา	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. พุทธ	276	92.00
2. คริสต์	9	3.00
3. อิสลาม	15	5.00
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนา มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 นับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ปริญญาตรี	158	52.67
2. สูงกว่าปริญญาตรี	142	47.33
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 52.67 วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม

วิทยฐานะ		
วิทยฐานะ	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ครูผู้ช่วย	34	11.33
2. ครู	111	37.00
3. ครูชำนาญการ	60	20.00
4. ครูชำนาญการพิเศษ	53	17.67
5. ครูเชี่ยวชาญ	2	0.67
6. ครูตำแหน่งอื่น ๆ	40	13.33
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิทยฐานะ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นครูผู้ช่วย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 เป็นครู จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 เป็นครูชำนาญการ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 เป็นครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 เป็นครูเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 เป็นครูตำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม

อายุการทำงาน		
อายุการทำงาน	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 1 ปี	11	3.67
2. 1-5 ปี	108	36.00
3. 6-10 ปี	84	28.00
4. 11 ปี ขึ้นไป	97	32.33
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุการทำงาน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67 กลุ่มอายุการทำงาน 1-5 ปี

จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 กลุ่มอายุการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และกลุ่มอายุการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.33

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม

สังกัดกลุ่มสาระ

สังกัดกลุ่มสาระ	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ภาษาไทย	34	11.33
2. คณิตศาสตร์	25	8.33
3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	38	12.67
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	52	17.33
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	9	3.0
6. ศิลปะ	11	3.67
7. การงานอาชีพ	25	8.33
8. ภาษาต่างประเทศ	106	35.33
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม สังกัดกลุ่มสาระ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สังกัดกลุ่มสาระ ภาษาไทย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 สังกัดกลุ่มสาระ คณิตศาสตร์ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 สังกัดกลุ่มสาระ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67 สังกัดกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.33 สังกัดกลุ่มสาระ สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 สังกัดกลุ่มสาระ ศิลปะ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67 สังกัดกลุ่มสาระ การงานอาชีพ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 สังกัดกลุ่มสาระ ภาษาต่างประเทศ 106 คน คิดเป็นร้อยละ 35.33

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม
สังกัดกลุ่มงาน

สังกัดกลุ่มงาน	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. บริหารงานวิชาการ	114	38.00
2. บริหารงานงบประมาณ	58	19.33
3. บริหารงานบุคคล	26	8.67
4. บริหารงานทั่วไป	102	34.00
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.9 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดกลุ่มงาน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สังกัดกลุ่มงาน บริหารงานวิชาการ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 สังกัดกลุ่มงาน บริหารงานงบประมาณ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 สังกัดกลุ่มงาน บริหารงานบุคคล จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.67 และสังกัดกลุ่มงาน บริหารงานทั่วไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวนตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
1. ภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น	158	52.67
2. ภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดขอนแก่น	142	47.33
รวม	300	100

จากตารางที่ 4.10 พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนา มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน จากครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 52.67 และมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านดี

ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. การควบคุมตนเอง	3.31	0.82	ปานกลาง
2. การเห็นใจผู้อื่น	3.23	0.86	ปานกลาง
3. ความรับผิดชอบ	3.43	0.68	ปานกลาง
รวมด้านดี	3.32	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.43$) รองลงมา คือ ด้านการควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.31$) และด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์น้อยที่สุด คือ ด้านการเห็นใจผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง

ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน	4.39	0.66	มาก
2. ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึก โกรธ	2.70	1.57	ปานกลาง
3. เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิด จนควบคุมอารมณ์ไม่ได้	2.75	1.36	ปานกลาง
4. ฉันสามารถรอคอยเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่พอใจได้	4.21	0.79	มาก
5. ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อ ปัญหาเพียงเล็กน้อย	2.38	1.39	น้อย
6. เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบฉัน จะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้	3.44	1.17	ปานกลาง
รวม	3.30	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ เวลาโกรธหรือไม่สบายใจฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาได้แก่ ฉันสามารถรอคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจได้ ($\bar{X} = 4.21$) มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้ ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ($\bar{X} = 2.75$) ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ ($\bar{X} = 2.70$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย ($\bar{X} = 2.38$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการเห็นใจผู้อื่น

ด้านการเห็นใจผู้อื่น	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทางอารมณ์
1. ฉันสังเกตได้เมื่อคนใกล้ฉันมีอาการเปลี่ยนแปลง	4.24	0.66	มาก
2. ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก	2.56	1.38	ปานกลาง
3. ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด	2.43	1.47	ปานกลาง
4. ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจการกระทำของฉัน	4.11	0.92	มาก
5. ฉันรู้สึกที่ผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป	2.80	1.30	ปานกลาง
รวม	3.22	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการเห็นใจผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ฉันสังเกตได้เมื่อคนใกล้ฉันมีอาการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาได้แก่ ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจการกระทำของฉัน ($\bar{X} = 4.11$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ ฉันรู้สึกที่ผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป ($\bar{X} = 2.80$) รองลงมาได้แก่ ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก ($\bar{X} = 2.56$) ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด ($\bar{X} = 2.43$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4
ด้านความรับผิดชอบ

ด้านความรับผิดชอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่น เมื่อมีโอกาส	2.14	1.484	น้อย
2. ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมี	4.62	0.641	มากที่สุด
3. เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ “ขอโทษ” ผู้อื่นได้	4.58	0.783	มากที่สุด
4. ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่น ได้ยาก	2.32	1.494	น้อย
5. ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไป บ้างฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม	4.31	0.850	มาก
6. ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่ง หนึ่งเพื่อผู้อื่น	2.63	1.472	ปานกลาง
รวม	3.43	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 ด้านความรับผิดชอบ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมี ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาได้แก่ เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ “ขอโทษ” ผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.58$) มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้างฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.31$) มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น ($\bar{X} = 2.63$) และมีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่น ได้ยาก ($\bar{X} = 2.32$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านเก่ง

ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่ง	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. การมีแรงจูงใจ	3.50	0.65	ปานกลาง
2. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา	3.29	0.84	ปานกลาง
3. การมีสัมพันธภาพ	3.75	0.64	มาก
รวมด้านเก่ง	3.51	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์มากที่สุด คือ ด้านการมีสัมพันธภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาคือ ด้านการมีแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.50$) และด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์น้อยที่สุด คือ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.29$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
ด้านการมีแรงจูงใจ

ด้านการมีแรงจูงใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. ฉันไม่รู้ว่าคุณเก่งเรื่องอะไร	2.72	1.398	ปานกลาง
2. แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่า สามารถทำได้	4.10	0.781	มาก
3. เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมด กำลังใจ	2.87	1.233	ปานกลาง
4. ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำอะไรต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ	4.55	0.709	มากที่สุด
5. เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความ ผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้	4.28	0.798	มาก
6. เมื่อเริ่มทำอะไรหนึ่งสิ่งใด ฉันมักทำ ต่อไปไม่สำเร็จ	2.50	1.377	น้อย
รวม	3.50	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการมีแรงจูงใจ มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อแยกเป็นรายชื่อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำอะไรต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ ($\bar{X} = 4.55$) มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้ ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้ ($\bar{X} = 4.10$) มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ ($\bar{X} = 2.87$) รองลงมาได้แก่ ฉันไม่รู้ว่าคุณเก่งเรื่องอะไร ($\bar{X} = 2.72$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ เมื่อเริ่มทำอะไรหนึ่งสิ่งใด ฉันมักทำต่อไปไม่สำเร็จ ($\bar{X} = 2.50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ	4.22	0.80	มาก
2. บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรทำให้ฉันไม่มี ความสุข	2.68	1.29	ปานกลาง
3. ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็น เรื่องยากสำหรับฉัน	2.83	1.32	ปานกลาง
4. เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลา เดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่าจะทำอะไร ก่อนหรือหลัง	4.11	0.84	มาก
5. ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้า หรือคนที่ไม่คุ้นเคย	3.17	1.29	ปานกลาง
6. ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มี กฎระเบียบขัดกับความเคยชินของฉัน	2.74	1.34	ปานกลาง
รวม	3.29	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมา คือ เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่าจะทำอะไรก่อนหรือหลัง ($\bar{X} = 4.11$) มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย ($\bar{X} = 3.17$) รองลงมาได้แก่ ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับฉัน ($\bar{X} = 2.83$) ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัด

กับความเคยชินของฉัน ($\bar{X} = 2.74$) บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรทำให้ฉันไม่มีความสุข ($\bar{X} = 2.68$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการมีสัมพันธภาพ

ด้านการมีสัมพันธภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทางอารมณ์
1. ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย	4.07	0.88	มาก
2. ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน	3.89	1.02	มาก
3. ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้	3.15	1.17	ปานกลาง
4. ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	4.32	0.71	มาก
5. เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่นแม้จะมีเหตุผลเพียงพอ	3.27	1.26	ปานกลาง
6. เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้	3.75	0.89	มาก
รวม	3.74	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการมีสัมพันธภาพ มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาได้แก่ ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย ($\bar{X} = 4.07$) ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้ ($\bar{X} = 3.75$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่นแม้จะมีเหตุผลเพียงพอ ($\bar{X} = 3.27$) รองลงมาได้แก่ ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้ ($\bar{X} = 3.15$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านสุข

ความฉลาดทางอารมณ์ ด้านสุข	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. ความภูมิใจในตนเอง	3.45	0.74	ปานกลาง
2. ความพึงพอใจในชีวิต	3.92	0.51	มาก
3. ความสงบทางใจ	3.43	0.71	ปานกลาง
รวมด้านสุข	3.60	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์มากที่สุด คือด้านความพึงพอใจในชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือด้านความภูมิใจในตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.45$) และด้านที่มีความฉลาดทางอารมณ์น้อยที่สุด คือความสงบทางใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = 3.43$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทาง อารมณ์
1. ฉันรู้สึกดียกกว่าผู้อื่น	2.47	1.33	น้อย
2. ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด	4.02	0.79	มาก
3. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด	4.24	0.78	มาก
4. ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก	3.05	1.26	ปานกลาง
รวม	3.44	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาได้แก่ ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด ($\bar{X} = 4.02$) มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก ($\bar{X} = 3.05$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ฉันรู้สึกด้อยกว่าผู้อื่น ($\bar{X} = 2.47$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความพึงพอใจในชีวิต

ด้านความพึงพอใจในชีวิต	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทางอารมณ์
1. แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น	4.32	0.64	มาก
2. ทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ	4.52	0.64	มากที่สุด
3. เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้	3.99	0.94	มาก
4. ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน	4.15	0.93	มาก
5. ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าฉัน	2.27	1.40	น้อย
6. ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่	4.26	0.87	มาก
รวม	3.92	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.21 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความพึงพอใจในชีวิต มีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ ทุกปัญหามักมีทางออกเสมอ ($\bar{X} = 4.52$) มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่า

จะดีขึ้น ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาได้แก่ ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่ ($\bar{X} = 4.26$) ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้ ($\bar{X} = 3.99$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ คือ ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าฉัน ($\bar{X} = 2.27$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความสงบทางใจ

ด้านความสงบทางใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความฉลาดทางอารมณ์
1. ฉันไม่รู้ว่าทำอะไรทำ เมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย	2.54	1.41	ปานกลาง
2. เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ	4.37	0.87	มาก
3. เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้	4.33	0.72	มาก
4. ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่	4.25	0.77	มาก
5. ฉันไม่สามารถทำใจให้มีความสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ	2.54	1.45	ปานกลาง
6. ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ	2.57	1.41	ปานกลาง
รวม	3.43	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.22 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านความสงบทางใจมีระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาได้แก่ เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้ ($\bar{X} = 4.33$) ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่ ($\bar{X} = 4.25$) และมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ ($\bar{X} = 2.57$) ฉันไม่สามารถทำใจให้มีความสุขได้

จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ ($\bar{X} = 2.54$) ฉันไม่รู้ว่าจะทำอะไรทำเมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย ($\bar{X} = 2.54$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตารางที่ 4.23 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	18.42	1.00	18.42	38.43	0.00**
	Within Groups	142.83	298.00	0.48		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	18.65	1.00	18.65	55.11	0.00**
	Within Groups	100.86	298.00	0.34		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	13.13	1.00	13.13	45.84	0.00**
	Within Groups	85.35	298.00	0.29		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	18.42	1.00	18.42	38.43	0.00**
	Within Groups	142.83	298.00	0.48		
	Total	161.25	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.23 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	14.57	3.00	4.86	9.80	0.00**
	Within Groups	146.68	296.00	0.50		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	9.47	3.00	3.16	8.50	0.00**
	Within Groups	110.04	296.00	0.37		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	6.92	3.00	2.31	7.45	0.00**
	Within Groups	91.56	296.00	0.31		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	9.86	3.00	3.29	9.56	0.00**
	Within Groups	101.77	296.00	0.34		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.24 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายกลุ่มตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{x}	20-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-59 ปี
ด้านดี		3.12	3.57	3.27	2.95
20-29 ปี	3.12		-0.45*		
30-39 ปี	3.57	0.45*		0.31*	0.63*
40-49 ปี	3.27		-0.31*		
50-59 ปี	2.95		-0.63*		
ด้านเก่ง		3.37	3.68	3.53	3.12
20-29 ปี	3.37		-0.31*		
30-39 ปี	3.68	0.31*			0.56*
40-49 ปี	3.53				0.40*
50-59 ปี	3.12		-0.56*	-0.40*	
ด้านสุข		3.50	3.77	3.54	3.32
20-29 ปี	3.50		-0.28*		
30-39 ปี	3.77	0.28*		0.23*	0.45*
40-49 ปี	3.54		-0.23*		
50-59 ปี	3.32		-0.45*		

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.25 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดี ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับ ครูที่มีอายุ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับ ครูที่มีอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่งครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับ ครูที่มีอายุ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับ ครูที่มีอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 40-49 ปี กับ ครูที่มีอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับ ครูที่มีอายุ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อายุ 30-39 ปี กับ ครูที่มีอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทาง

อารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับครูที่มีอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.26 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม และรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	3.12	2.00	1.56	2.93	0.05*
	Within Groups	158.13	297.00	0.53		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	3.59	2.00	1.80	4.60	0.01**
	Within Groups	115.92	297.00	0.39		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	1.45	2.00	0.72	2.22	0.11
	Within Groups	97.03	297.00	0.33		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	2.62	2.00	1.31	3.57	0.03*
	Within Groups	109.00	297.00	0.37		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.26 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพ มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี และด้านเก่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.27 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ ของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	\bar{X}	โสด	สมรส	หย่าร้าง /หม้าย/แยกกันอยู่
ด้านดี		3.39	3.22	3.07
โสด	3.39			
สมรส	3.22			
หย่าร้าง /หม้าย /แยกกันอยู่	3.07			
ด้านเก่ง		3.59	3.39	3.28
โสด	3.59		0.20*	
สมรส	3.39	-0.20*		
หย่าร้าง /หม้าย /แยกกันอยู่	3.28			
ด้านสุข		3.65	3.52	3.44
โสด	3.65			
สมรส	3.52			
หย่าร้าง /หม้าย /แยกกันอยู่	3.44			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.27 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านเก่ง ครูที่มีสถานภาพโสด กับสถานภาพสมรสมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.28 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามศาสนา โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	3.75	2.00	1.87	3.53	0.03*
	Within Groups	157.50	297.00	0.53		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	0.36	2.00	0.18	0.45	0.64
	Within Groups	119.16	297.00	0.40		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	0.26	2.00	0.13	0.39	0.68
	Within Groups	98.22	297.00	0.33		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	0.44	2.00	0.22	0.58	0.56
	Within Groups	111.19	297.00	0.37		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.28 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามศาสนา มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ในด้านดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนั้นไม่แตกต่าง เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4
จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	\bar{X}	พุทธ	คริสต์	อิสลาม
ด้านดี		3.34	3.36	2.83
พุทธ	3.34			0.51*
คริสต์	3.36			
อิสลาม	2.83	-0.51*		
ด้านเก่ง		3.50	3.61	3.63
พุทธ	3.50			
คริสต์	3.61			
อิสลาม	3.63			
ด้านสุข		3.60	3.59	3.47
พุทธ	3.60			
คริสต์	3.59			
อิสลาม	3.47			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.29 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดีครูที่นับถือศาสนาพุทธมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันกับ ครูที่นับถือศาสนาอิสลาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.30 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทาง อารมณ์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	1.58	1.00	1.58	2.95	0.09
	Within Groups	159.67	298.00	0.54		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	0.14	1.00	0.14	0.34	0.56
	Within Groups	119.38	298.00	0.40		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	0.68	1.00	0.68	2.08	0.15
	Within Groups	97.80	298.00	0.33		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	0.67	1.00	0.67	1.80	0.18
	Within Groups	110.96	298.00	0.37		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.30 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่พบความแตกต่างกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.31 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	24.31	5.00	4.86	10.44	0.00**
	Within Groups	136.94	294.00	0.47		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	15.40	5.00	3.08	8.70	0.00**
	Within Groups	104.11	294.00	0.35		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	15.22	5.00	3.04	10.75	0.00**
	Within Groups	83.26	294.00	0.28		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	17.14	5.00	3.43	10.67	0.00**
	Within Groups	94.48	294.00	0.32		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.31 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวิทยฐานะ มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
จำแนกตามวิทยฐานะ

วิทยฐานะ	\bar{x}	ครู ผู้ช่วย	ครู	ครู ชำนาญ การ	ครู ชำนาญการ พิเศษ	ครู เชี่ยวชาญ	ครู ตำแหน่ง อื่น ๆ
ด้านดี		3.62	3.60	2.96	3.13	2.77	3.09
ครูผู้ช่วย	3.62			0.65*			
ครู	3.60			0.64*	0.47*		0.52*
ครูชำนาญการ	2.96	-0.65*	-0.64*				
ครูชำนาญการพิเศษ	3.13		-0.48*				
ครูเชี่ยวชาญ	2.77						
ครูตำแหน่งอื่น ๆ	3.09		-0.52*				
ด้านเก่ง		3.46	3.80	3.33	3.31	3.44	3.28
ครูผู้ช่วย	3.46						
ครู	3.80			0.47*	0.49*		0.52*
ครูชำนาญการ	3.33		-0.47*				
ครูชำนาญการพิเศษ	3.31		-0.49*				
ครูเชี่ยวชาญ	3.44						
ครูตำแหน่งอื่น ๆ	3.28		-0.52*				

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

ตารางที่ 4.32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
จำแนกตามวิทยฐานะ (ต่อ)

วิทยฐานะ	\bar{X}	ครู ผู้ช่วย	ครู	ครู ชำนาญ การ	ครู ชำนาญ การพิเศษ	ครู เชี่ยวชาญ	ครู ตำแหน่ง อื่น ๆ
ด้านสุข		3.76	3.84	3.34	3.45	3.52	3.34
ครูผู้ช่วย	3.76			0.42*			0.42*
ครู	3.84			0.50*	0.40*		0.50*
ครูชำนาญการ	3.34	-0.42*	-0.50*				
ครูชำนาญการพิเศษ	3.45		-0.40*				
ครูเชี่ยวชาญ	3.52						
ครูตำแหน่งอื่น ๆ	3.34	-0.42*	-0.50*				

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.32 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดี ครูที่มีตำแหน่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วย กับครูชำนาญการ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วย กับครูตำแหน่งอื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูชำนาญการมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือ ครู คศ.1 กับ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูตำแหน่งอื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูชำนาญการมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือ ครู คศ.1 กับ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูตำแหน่งอื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีตำแหน่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วยกับครูชำนาญการ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.33 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 จำแนกตามอายุการทำงาน โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	17.35	3.00	5.78	11.89	0.00**
	Within Groups	143.90	296.00	0.49		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	10.84	3.00	3.61	9.85	0.00**
	Within Groups	108.67	296.00	0.37		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	7.58	3.00	2.53	8.23	0.00**
	Within Groups	90.90	296.00	0.31		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	11.24	3.00	3.75	11.04	0.00**
	Within Groups	100.39	296.00	0.34		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.33 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุการทำงาน มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
จำแนกตามอายุการทำงาน

อายุ	\bar{x}	น้อยกว่า 1 ปี	1-5 ปี	6-10 ปี	11 ปีขึ้นไป
ด้านดี		3.12	3.57	3.27	2.95
น้อยกว่า 1 ปี	3.12				
1-5 ปี	3.57			0.51*	0.50*
6-10 ปี	3.27		0.51*		
11 ปีขึ้นไป	2.95	-0.50*			
ด้านเก่ง		3.37	3.68	3.53	3.12
น้อยกว่า 1 ปี	3.37				
1-5 ปี	3.68			0.28*	0.46*
6-10 ปี	3.53		-0.27*		
11 ปีขึ้นไป	3.12		-0.46*		
ด้านสุข		3.50	3.77	3.54	3.32
น้อยกว่า 1 ปี	3.50				
1-5 ปี	3.77			0.30*	0.36*
6-10 ปี	3.54		-0.30*		
11 ปีขึ้นไป	3.32		-0.36*		

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.34 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดี ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 11 ปีขึ้นไป กับครูที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับ ครูที่มีอายุ 11 ปี ขึ้นไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.35 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	44.84	7.00	6.41	16.07	0.00**
	Within Groups	116.41	292.00	.40		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	30.51	7.00	4.36	14.30	0.00**
	Within Groups	89.00	292.00	.30		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	23.91	7.00	3.42	13.37	0.00**
	Within Groups	74.57	292.00	.26		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	31.68	7.00	4.53	16.53	0.00**
	Within Groups	79.94	292.00	0.27		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.35 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ

สังกัดกลุ่มสาระ	\bar{x}	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สุขศึกษา ศิลปะ	การงาน อาชีพ	ภาษาต่างประเทศ
ด้านเก่ง		3.37				-0.66*		
ภาษาไทย	3.46	3.46						0.71*
คณิตศาสตร์	3.86	3.86			0.87*			1.11*
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2.99	2.99		-0.87*		-0.89*		
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.87	3.87			0.89*			1.13*
สุขศึกษาและพลศึกษา	3.78		0.80*					
ศิลปะ	3.45	3.78						1.03*
การงานอาชีพ	2.74	3.45						
ภาษาต่างประเทศ	3.08	2.74	-0.71*	-1.11*		-1.13*	-1.03*	

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

ตารางที่ 4.36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ (ต่อ)

สังกัดกลุ่มสาระ	\bar{x}	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สุขศึกษา ศิลปะ	การงาน อาชีพ	ภาษาต่างประเทศ
ด้านเก่ง		3.37				-0.66*		
ภาษาไทย	3.46	3.89			0.70*			0.69*
คณิตศาสตร์	3.86	3.19		-0.70*		-0.84*		
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2.99	4.03	0.66*		0.84*			0.83*
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.87	3.95						
สุขศึกษาและพลศึกษา	3.78	3.75						
ศิลปะ	3.45	3.20		-0.69*		-0.83*		
การงานอาชีพ	2.74	3.33		-0.56*		-0.70*		
ภาษาต่างประเทศ	3.08	3.37						-0.66*

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

ตารางที่ 4.36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ (ต่อ)

สังกัดกลุ่มสาระ	\bar{x}	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สุขศึกษา ศิลปะ	การงาน อาชีพ	ภาษาต่างประเทศ
ด้านสุข		3.56				-0.46*		
ภาษาไทย	3.46	4.03			0.75*			0.72*
คณิตศาสตร์	3.86	3.28		-0.75*		-0.73*	-0.76*	
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2.99	4.01	0.46*		0.73*			0.70*
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.87	4.04			0.76*			
สุขศึกษาและพลศึกษา	3.78	3.62						
ศิลปะ	3.45	3.31		-0.72*		-0.70*		
การงานอาชีพ	2.74	3.44		-0.59*		-0.57*		
ภาษาต่างประเทศ	3.08	3.56						-0.46*

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.37 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มงาน โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	14.56	3.00	4.85	9.80	0.00*
	Within Groups	146.68	296.00	0.50		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	5.32	3.00	1.77	4.60	0.00**
	Within Groups	114.19	296.00	0.39		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	3.26	3.00	1.09	3.37	0.02*
	Within Groups	95.23	296.00	0.32		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	6.35	3.00	2.12	5.95	0.00**
	Within Groups	105.28	296.00	0.36		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.37 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสังกัดกลุ่มงาน มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และระดับ 0.01 เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.38 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4
จำแนกตามสังกัดกลุ่มงาน

สังกัดกลุ่มงาน	\bar{X}	บริหารงาน วิชาการ	บริหารงาน งบประมาณ	บริหารงาน บุคคล	บริหารงาน ทั่วไป
ด้านดี		3.17	3.06	3.51	3.58
บริหารงานวิชาการ	3.17				-0.42*
บริหารงานงบประมาณ	3.06				-0.52*
บริหารงานบุคคล	3.51				
บริหารงานทั่วไป	3.58	0.42*	0.52*		
ด้านเก่ง		3.44	3.36	3.43	3.69
บริหารงานวิชาการ	3.44				-0.25*
บริหารงานงบประมาณ	3.36				-0.33*
บริหารงานบุคคล	3.43				
บริหารงานทั่วไป	3.69	0.25*	0.33*		
ด้านสุข		3.60	3.42	3.53	3.71
บริหารงานวิชาการ	3.60				
บริหารงานงบประมาณ	3.42				-0.29*
บริหารงานบุคคล	3.53				
บริหารงานทั่วไป	3.71		0.29*		

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.38 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดีครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานวิชาการ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานวิชาการ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่สังกัด

กลุ่มงานงบประมาณ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.39 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษaxonแก่น เขต 4 จำแนกตามภูมิอำนา โดยรวมและรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านดี	Between Groups	0.12	1.00	0.12	0.22	0.64
	Within Groups	161.13	298.00	0.54		
	Total	161.25	299.00			
ด้านเก่ง	Between Groups	0.01	1.00	0.01	0.01	0.91
	Within Groups	119.51	298.00	0.40		
	Total	119.52	299.00			
ด้านสุข	Between Groups	0.10	1.00	0.10	0.29	0.59
	Within Groups	98.39	298.00	0.33		
	Total	98.48	299.00			
รวม	Between Groups	0.06	1.00	0.06	0.15	0.69
	Within Groups	111.57	298.00	0.37		
	Total	111.63	299.00			

* $P \leq 0.05$, ** $P \leq 0.01$

จากตารางที่ 4.39 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษaxonแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามภูมิอำนา ไม่มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.40 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่เพศ อายุ
สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ อายุการทำงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัด
กลุ่มงาน ภูมิลาเนา

ปัจจัย	ผลการวิเคราะห์
1. เพศ	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	มีผล
ด้านสุข	มีผล
2. อายุ	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	มีผล
ด้านสุข	มีผล
3. สถานภาพ	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	มีผล
ด้านสุข	ไม่มีผล
4. ศาสนา	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	ไม่มีผล
ด้านสุข	ไม่มีผล
5. วุฒิการศึกษา	
ด้านดี	ไม่มีผล
ด้านเก่ง	ไม่มีผล
ด้านสุข	ไม่มีผล

ตารางที่ 4.40 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่มีเพศ อายุ
สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ อายุการทำงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัด
กลุ่มงาน ภูมิำเนา (ต่อ)

ปัจจัย	ผลการวิเคราะห์
6. วิชยฐานะ	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	มีผล
ด้านสุข	มีผล
7. อายุการทำงาน	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	มีผล
ด้านสุข	มีผล
8. สังกัดกลุ่มสาระ	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	มีผล
ด้านสุข	มีผล
9. สังกัดกลุ่มงาน	
ด้านดี	มีผล
ด้านเก่ง	มีผล
ด้านสุข	มีผล
10. ภูมิำเนา	
ด้านดี	ไม่มีผล
ด้านเก่ง	ไม่มีผล
ด้านสุข	ไม่มีผล

ตารางที่ 4.40 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิชยฐานะ อายุการทำงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน และภูมิำำเนาของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน และภูมิลำเนา ผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถาม คือ ครูผู้สอน ครูโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ทั้งสิ้น 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) และ สถิติเปรียบเทียบ (One-Way ANOVA) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 300 คน เป็นเพศชาย จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00 เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 กลุ่มอายุ 20-29 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 กลุ่มอายุ 30-39 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 37.67 กลุ่มอายุ 40-49 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 31.67 และกลุ่มอายุ 50-59 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00

มีสถานภาพโสด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 62.67 มีสถานภาพสมรส จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 และมีสถานภาพหย่าร้าง หม้าย หรือแยกกันอยู่ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.33 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 นับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 วุฒิกการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 52.67 วุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 เป็นครูผู้ช่วย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 เป็นครู จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 เป็นครูชำนาญการ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 เป็นครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 เป็นครูเชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 เป็นครูดำแหน่งอื่น ๆ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 กลุ่มอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67 กลุ่มอายุการทำงาน 1-5 ปีจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 กลุ่มอายุการทำงาน 6-10 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และกลุ่มอายุการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.33 สังกัดกลุ่มสาระภาษาไทย จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 สังกัดกลุ่มสาระ คณิตศาสตร์ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67 สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.33 สังกัดกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 สังกัดกลุ่มสาระศิลปะ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.67 สังกัดกลุ่มสาระ การงานอาชีพ จำนวน 25 คิดเป็นร้อยละ 8.33 สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ 106 คน คิดเป็นร้อยละ 35.33 สังกัดกลุ่มงานบริหารงานวิชาการ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 สังกัดกลุ่มงาน บริหารงานงบประมาณ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 สังกัดกลุ่มงาน บริหารงานบุคคล จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.67 และสังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 81.67 และมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 18.33

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปได้ดังนี้

5.1.2.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดีอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านเก่งอยู่ในระดับมาก

5.1.2.3 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านสุขอยู่ในระดับมาก

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปได้ดังนี้

5.1.3.1 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันในด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.2 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุมีความแตกต่างกันในด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่าง เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านดี ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับ อายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับ อายุ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับ อายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 40-49 ปี กับ อายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีอายุ 20-29 ปี กับ 30-39 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อายุ 30-39 ปี กับอายุ 40-49 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ 30-39 ปี กับอายุ 50-59 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.3 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสถานภาพ มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี และด้านเก่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นไม่แตกต่าง เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านเก่ง ครูที่มีสถานภาพโสด กับสถานภาพสมรสมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.4 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามศาสนา พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามศาสนา มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ในด้านดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นไม่แตกต่าง เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามศาสนา พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดีครูที่นับถือศาสนาพุทธมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันกับ ครูที่นับถือศาสนาอิสลาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.5 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่พบความแตกต่างกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ไม่มีความแตกต่างกันของความฉลาดทางอารมณ์ โดยนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.6 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวิทยฐานะ มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดี ครูที่มีแห่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วย กับครูชำนาญการมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วย กับครู

ตำแหน่งอื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูชำนาญการมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือ ครู คศ.1 กับ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูตำแหน่งอื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูชำนาญการมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือ ครู คศ.1 กับ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งครูหรือครู คศ.1 กับ ครูตำแหน่งอื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีตำแหน่งหรือวิทยฐานะครูผู้ช่วยกับครูชำนาญการ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.7 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุการทำงาน พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุการทำงาน มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามอายุการทำงาน พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดี ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 11 ปีขึ้นไป กับครูที่มีอายุการทำงาน น้อยกว่า 1 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับครูที่มีอายุการทำงาน 6-10 ปี มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่มีอายุการทำงาน 1-5 ปี กับ ครูที่มีอายุ 11 ปี ขึ้นไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.8 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสังกัดกลุ่มสาระ โดยรวมและรายด้าน มีความ

ศาสนา และวัฒนธรรม มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระการงานอาชีพ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กับครูที่สังกัดกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.9 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มงานพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสังกัดกลุ่มงาน มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามสังกัดกลุ่มงาน พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ด้านดี ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานวิชาการ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านเก่ง ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานวิชาการ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ด้านสุข ครูที่สังกัดกลุ่มงานงบประมาณ กับครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3.10 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตามภูมิลาเนา พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามภูมิลาเนา ไม่มีความแตกต่างกันกับความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังนี้

(1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ความฉลาดทางอารมณ์ ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนก

ตามภูมิลำเนา พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามความคิดเห็นของครู ครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น และนอกเขตจังหวัดขอนแก่น ไม่มีแตกต่างกันของความฉลาดทางอารมณ์ ในด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ทุกด้าน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วิชฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระและสังกัดกลุ่มงานแตกต่างกันพบว่า มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ส่วนวุฒิการศึกษาและภูมิลำเนา ไม่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถลักษณะหนึ่งของครูที่ตระหนักถึงความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองและของผู้เรียน สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายในที่ต้องแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ ได้ ต้องพยายามควบคุมอารมณ์ของตนเองให้ได้ ดังที่กระทรวงสาธารณสุข (2544) ได้กำหนดไว้ว่าเป็นความสามารถทางอารมณ์ของบุคคลที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2543) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของประชาชนที่มีอายุน้อยมีความ ฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่ากลุ่มคนที่มีความสูง แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชัยสิทธิ์ สุวจสุวรรณ (2544) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี พบว่าความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.2.1.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะว่าครูผู้สอนภาระหน้าที่รับผิดชอบนอกเหนือจากการสอน ผู้เรียนและครูต้องมีการควบคุมอารมณ์

และความต้องการตนเอง การเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบสูงในการดูแลนักเรียน ครูในสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญและมีส่วนที่รับผิดชอบต่อการศึกษาที่ทำให้เกิดผล อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคาดหวังให้มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย

5.2.1.2 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านเก่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูรู้ศักยภาพของตนเองในการปฏิบัติงาน หน้าที่สอนนักเรียน อยู่กับนักเรียนทำให้มีความฉลาดทาง อารมณ์มาก และผู้บริหารได้สร้างขวัญกำลังใจ เช่นเสริมแรงโดยการชื่นชม พุดคุย และผู้บริหาร ได้มอบหมาย ให้ครูได้ตัดสินใจและแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดความไว้วางใจครู ทำให้ลดปัญหาในชั้นเรียนลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เรียนและก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่งของครู

5.2.1.3 ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านสุขโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความภูมิใจในตนเองของครูส่งผลต่ออารมณ์ในจิตใจ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในตนเอง มีความ สนใจแสวงหาความรู้ เต็มไปด้วยพลัง และมีความรู้ลึกทางบวก เป็นแบบอย่างด้วยการแสดง ความสามารถ โดยประเมินความสามารถของตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สามารถปฏิบัติในสิ่งที่ คาดหวังให้ผู้อื่นปฏิบัติได้ มีความท้าทายด้วยการแสวงหานวัตกรรมและกล้าที่จะคิดนอกกรอบ ช่วยให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยการสร้างการร่วมแรงร่วมใจ การไว้วางใจ ให้การยอมรับ สร้างความผูกพันให้รางวัลเมื่อมีผลการปฏิบัติงาน สนับสนุนให้กำลังใจ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจ ให้กับผู้ทำงานได้พัฒนางานให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ก่อให้เกิดความฉลาดทาง อารมณ์ของครูผู้สอน ส่งผลต่อการเรียนการสอนของนักเรียนผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

5.2.2 การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ อายุงาน สังกัดกลุ่มสาระ สังกัดกลุ่มงาน และภูมิถิ่น โดยภาพรวมพบว่า มีความฉลาด ทางอารมณ์แตกต่างกัน นั่นคือ เพศของครูทำให้มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน เพราะครูเพศ หญิงทำงานด้านเอกสารละเอียด รอบคอบ สร้างสื่อการเรียนการสอน งานละเอียดมากกว่าครูเพศ ชายทำให้การจัดการอารมณ์ของเพศหญิง ทำได้ดีกว่าครูเพศชาย อายุมีความฉลาดทางอารมณ์ แตกต่างกัน เพราะความฉลาดทางอารมณ์ของครูที่อายุมากกว่ามีความฉลาดทางอารมณ์มากกว่า ครูที่มีอายุน้อย ด้วยวุฒิภาวะและประสบการณ์ทำให้บริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้ดี สถานภาพครู มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน เพราะครูที่สถานภาพโสดกับครูที่สถานภาพสมรส มีภาระ ที่จะต้องดูแลครอบครัวแตกต่างกัน ครูที่นับถือศาสนาพุทธกับอิสลาม มีความฉลาดทางอารมณ์

แตกต่างกัน เพราะโดยส่วนมากครูนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งศาสนาพุทธมีวัดโบราณสถาน ให้สักการะบูชามาก มีทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ต่างจากอิสลามซึ่งมีสถานที่ให้เคารพบูชาน้อยมาก ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน เพราะการทำงานในสถานศึกษาที่เดียวกันมีระบบการทำงานเหมือนกัน และการปฏิบัติหน้าที่เหมือนกัน ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ทำการสอนเหมือนกัน ฉะนั้นวุฒิ การศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อตำแหน่งการทำงานและสายบังคับบัญชา ความฉลาดทางอารมณ์จึง ไม่แตกต่างกัน ครูที่มีวิทยฐานะระดับที่สูงขึ้น มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันเพราะวิทยฐานะ บ่งบอกถึงตำแหน่งหน้าที่การทำงาน ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น เงินตอบแทน วิทยฐานะก็สูงขึ้น และเงินเดือนก็สูงขึ้นตามลำดับ เมื่อรายได้มากขึ้นก็ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของครู ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของครูแตกต่างกัน ครูที่สังกัดกลุ่มสาระแต่ละกลุ่มสาระ มีความฉลาด ทางอารมณ์แตกต่างกัน เพราะครูบางคนจบไม่ตรงสาขาวิชาเอก และสอนนักเรียนไม่ตรงวิชาเอก ที่เรียนจบมา ทำให้การสอนนักเรียนอาจจะไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ครูเกิดความเครียด ความฉลาด ทางอารมณ์จึงน้อยลง เพราะฉะนั้นครูที่สังกัดกลุ่มสาระแตกต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่าง กัน ครูที่สังกัดกลุ่มงานแต่ละกลุ่ม มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ซึ่งในสถานศึกษา มีการแบ่งกลุ่มงานในสถานศึกษา 4 กลุ่มงาน การบริหารงานวิชาการมีความฉลาดทางอารมณ์ แตกต่างกับ กับกลุ่มงานบริหารงานบุคคล ซึ่งงานวิชาการเป็นหัวใจหลักในสถานศึกษา เป็นกลุ่ม สาระที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนให้ความสำคัญกับผลการเรียนเป็นหลัก เป้าหมาย คือให้ความรู้แก่ผู้เรียนมากที่สุด กลุ่มงานบริหารงานวิชาการขอบเขตงาน คือ การจัดการเรียน ตารางสอน การสร้างและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการประมวลผลการเรียน ของนักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มงานที่สำคัญมากในสถานศึกษา ครูกลุ่มงานงบประมาณมีความเครียด ในการทำงาน เพราะงานงบประมาณต้องคำนวณตัวเลขด้านการเงิน การบัญชี การทำพัสดุ ครุภัณฑ์ จัดเก็บเงินสถานศึกษาโดยละเอียด ซึ่งครูที่สังกัดกลุ่มงานงบประมาณมีโอกาสทำงานผิดพลาดสูง และมีโทษทางวินัยสูง ครูที่สังกัดกลุ่มงานบริหารทั่วไปความเครียดน้อย เพราะการดูแลอาคาร สถานที่ ไม่มีการคำนวณด้านการเงินเหมือนกลุ่มงานงบประมาณการเงิน ฉะนั้นความฉลาดทาง อารมณ์จึงแตกต่างกันในส่วน of ครูที่สังกัดกลุ่มงาน ครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น กับครูที่มีภูมิลำเนาออกเขตจังหวัดขอนแก่น ความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน เพราะภูมิลำเนา เป็นเพียงที่พักอาศัย ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ส่วนมากเกินจากสถานที่ทำงานในสถานศึกษา ผลกระทบของครูความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น หรือนอกเขต จังหวัดขอนแก่น ความฉลาดทางอารมณ์จึงไม่มีความแตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีปัจจัยที่สามารถนำไปปรับปรุง พัฒนา สถานศึกษาในอนาคต ดังนี้

5.3.1.1 ควรปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนการใช้เครื่องมือสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีของครูเพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน และทันสมัยมากยิ่งขึ้น

5.3.1.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่หลากหลาย ชัดเจน และเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อทราบความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ของครู

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการ สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากกว่าเดิม มีความหลากหลายในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.3 ควรปรับเปลี่ยนตัวแปรให้สอดคล้องกับบริบท ชุมชน สถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน และมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถาม เพื่อจะได้ผลวิจัยที่เที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์. (2557). การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 28(86), 126-151.
- กรมสุขภาพจิต. (2543ก). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมสุขภาพจิต. (2543ข). *อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กร ศิริโชควัฒนา. (2551). *E.Q.การบริหารอารมณ์อย่างฉลาด*. กรุงเทพฯ: ซีซีเน็ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล.
- กัลยมน อินทุสุด. (2554). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2(1), 25-42.
- กุลหลาบ ปุริสาร. (2561). แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สู่ผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21. *วารสารการวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 8(1), 1-9.
- เจนวิทย์ ใจใจ. (2558). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1-4* (Master's thesis). สืบค้นจาก http://ethesis.kru.ac.th/files/V59_60/Jenwit%20%20Chong%E2%80%9393Jai.pdf
- ฉัตรชัย เทพจร. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 1 และ เขต 2* (Master's thesis). สืบค้นจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ชาปิยา สิมลา. (2563). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร* (Master's thesis). สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3248/1/59252309.pdf>
- ฐานมาศ แก้วอนันต์. (2553). *ความฉลาดทางอารมณ์ของครูปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อ่างทอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (Master's thesis). สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/36326>
- ธัญญารัตน์ ทับทิม. (2557). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี* (Master's thesis). สืบค้นจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธิดารัตน์ รัศมี. (2557). ความฉลาดทางอารมณ์กับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 4(3), 86-94.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11).
กรุงเทพฯ: บิซซิเนสฮาร์เอนด์ส์.
- นิธิวัฒน์ เมฆขจร. (2557). *การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เด็ก*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญนิกร คำกองแก้ว. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐาน
การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 9 จังหวัดนครปฐม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา*, 2(1), 38-54.
- บริมาส ศิริตรานนท์. (2558). *การใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 1 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3* (Master's thesis). สืบค้นจาก
http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55921323.pdf
- ปัทมทัต วลาบุรณ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับแรงจูงใจในการทำงาน
ของครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17. *วารสารวิจัยไพพรรณี*, 10(2), 23-33.
- พระพลากร สุมงคลโล. (2561). ภาวะผู้นำท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการแพรวา กาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 5(1), 194-213.
- พรพรรณ หาญณรงค์. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิจัยและ
พัฒนาระบบสุขภาพ*, 13(1), 136-144.
- ภูมินทร์ ทานิล. (2562). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการจัดการความ
ขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 25(2), 156-169.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร (Master's thesis). สืบค้นจาก http://dspace.bu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/3512/3/manusnant_hast.pdf
- รังสรรค์ โจมยา. (2553). *Psychology : จิตวิทยาพื้นฐานในการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2557). การศึกษาความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ : ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิทยากร เชิงกุล. (2554). *จิตวิทยาความฉลาดและความคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). *นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้*. กทม: ประสานการพิมพ์.
- วรุณา กลกิจโกวินท์. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 64(1), 77-88.
- วรรณประภา. (2545). *ความฉลาดทางอารมณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. นครปฐม: สำนักพิมพ์บันลือกิจ.
- วีระวัฒน์ บันนิตามัย. (2551). *เชาว์อารมณ์ (E.Q.) : ศาสตร์ความสุขและความสำเร็จของชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วรวรรษ เทียมสุวรรณ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 15(2), 219-231.
- วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์. (2553). ทฤษฎีการควบคุมตนเอง: แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการพยาบาลเด็กและครอบครัว. *Thai Journal of Nursing Council*, 25(4), 23-33.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา วรพุด. (2555). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละโว้ เขต 2 (Master's thesis). สืบค้นจาก http://thesis.rru.ac.th/files/pdf/526_2016_03_08_102426.pdf

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *การวิจัยการติดตามสภาวาการณั้ครู รายจังหวัด (Teacher Watch) และการสร้างตัวแบบการพัฒนาครูที่สนองตอบ สภาวาการณั้ และปัญหาในการทำงานของครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแค้น เขต 4. (2563). *แผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2563*. ขอนแค้น: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบาย สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน งบประมาณ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ : ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion Quotient : EQ)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุพรรณิ ภูคำชัย. (2556). *รายงานการประชุมเรื่องการบริหารความเสี่ยงโครงการและการควบคุม ภายในสำหรับการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สุหาทิพย์ มณีรัตนเลิศวานิช. (2562). *ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลการสื่อสาร ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 10(2), 99-112.
- สุภาวดี วุฒิรัตน์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ การดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษา อำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 (Master's thesis)*. สืบค้นจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/56990062.pdf
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2551). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมเสี่ยง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา*.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สมหญิง จันทรุไทย. (2559). ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *Journal of Yanasangvorn Research Institute*, 8(2), 189-198.
- สุริย์พร รุ่งกำจัด. (2557). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษาอำเภอองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 2(1), 128-138.
- อรุณ ทิพย์กำพร. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารสุขศึกษา*, 43(1), 61-73.
- อวิษฐา นาโสก. (2562). ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 5(20), 127-137.
- อุษารัตน์ ดาวลอย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 8(3), 91-104.
- Abiodullah, M. (2020). Emotional Intelligence as a Predictor of Teacher Engagement in Classroom. *Bulletin of Education and Research*, 42(1), 127-140.
- Bar-On, R. (1997). *The emotional quotient inventory (EQ-i): A test of emotional intelligence*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Cantrell, S. C. (2013). Reading Intervention in Middle and High Schools: Implementation Fidelity, Teacher Efficacy, and Student Achievement. *Taylor Francis*, 34(1), 26-58.
- Chizhik, E. W. (2018). Using Activity Theory to Examine How Teachers' Lesson Plans Meet Students' Learning Needs. *THE TEACHER EDUCATOR*, 53(1), 67-85.
- Cooper, R. K., & Sawaf, A. (1997). *Executive EQ: Emotional intelligence in leadership and organizations*. New York: Grosset/Putnam.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Denham, S.A., & Weissberg, R.P. (2004). *Social - Emotional in Early Childhood : What We Know and Where to Go from Here*. New York: Kluwer Academic/Plenum.
- Gibbs, N. (1995, October). The EQ factor. *Time Magazine*, 146(2), 60-68.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
- Kant, R. (2019). Emotional intelligence: A study on university students. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 13(4), 441-446.
- King, M.I. (1992). Extraordinary leaders in education: Understanding transformational leadership. *Journal of Educational Research*, 85(5), 303-311.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). *Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications*. New York: Basic Book.
- Misbah, N. (2021). Teacher's Emotional Intelligence and its Impact on Teacher's Job Satisfaction. *Journal of Archaeology of Egypt*, 18(04), 6152-6166.
- Natalie, L. S. (2010). The effects of emotional intelligence, age, work experience, and academic performance. *Research in Higher Education Journal*, 30(1), 1-18.
- Rathore, D. (2017). Emotional intelligence in the workplace. *Indian Journal of Positive Psychology*, 8(2), 162-165.
- Richard, D. R. (2010). Emotional Intelligence: Toward a Consensus of Models. *Social and Personality Psychology Compass*, 4(10), 821-840.
- Samuel, N. (2006). Transformational and Transactional Leadership Effects on Teachers' Job Satisfaction, Organizational Commitment, and Organizational Citizenship Behavior in Primary Schools: The Tanzanian case. *School Effectiveness and School Improvement*, 17(2), 145-177.
- Weisinger, H. (1998). *Emotional Intelligence at Work: The Untapped Edge for Success*. San Francisco: Jossey-Bass.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Zeidner, M., & Matthews, G. (2017). Emotional intelligence in gifted students. *Gifted Education International*, 33(2), 163–182.

Zins, J.E. et al. (2004). *Building Academic Success on Social and Emotional Learning: What Does the Research Say?*. New York: Teacher College.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

นายศิริพงษ์ บุตรแสงโคตร

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหินขาว

ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น

ว่าที่ ร.ต.เอกราช อุปศิริ

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองตาไ้หนองเม็ก

ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น

นายรุ่งเรือง โพธิ์ตะศรี

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านลาดนาเพียง

ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครู

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของครู

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

หมายเหตุ โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง คำตอบของท่านไม่มี

ผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด และข้อมูลส่วนตัวของท่านทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อความโดยเติมตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

20-29 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี 50-59 ปี

3. สถานภาพ

โสด สมรส หย่าร้าง / หม้าย / แยกกันอยู่

4. ศาสนา

พุทธ คริสต์ อิสลาม

5. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

6. วิทยฐานะ

ครูผู้ช่วย ครู ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ
 ครูเชี่ยวชาญ ครูตำแหน่งอื่น ๆ

7. อายุการทำงาน

น้อยกว่า 1 ปี 1-5 ปี 6-10 ปี 11 ปีขึ้นไป

8. สังกัดกลุ่มสาระ

- ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา
 ศิลปะ การงานอาชีพ ภาษาต่างประเทศ

9. สังกัดกลุ่มงาน

- บริหารงานวิชาการ บริหารงานงบประมาณ
 บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป

10. ภูมิลำเนา

- ภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น
 ภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 2 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

คำชี้แจง แบบประเมินนี้เป็นประโยชน์ที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ แม้ว่าบางประโยคอาจไม่ตรงกับที่ท่านเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้เลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างข้างท้ายคำถามของแต่ละข้อ โปรดตอบตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อ ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี คำตอบมี 5 คำตอบ คือ เป็นจริงมาก เป็นจริง ก่อนข้างเป็นจริง เป็นจริงบางครั้ง และไม่เป็นจริง

5 เป็นจริงมาก	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็น/ความรู้สึก เป็นจริงมาก
4 เป็นจริง	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็น/ความรู้สึก เป็นจริง
3 ก่อนข้างเป็นจริง	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็น/ความรู้สึก ก่อนข้างเป็นจริง
2 เป็นจริงบางครั้ง	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็น/ความรู้สึก เป็นจริงบางครั้ง
1 ไม่เป็นจริง	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็น/ความรู้สึก ไม่เป็นจริง

ด้านดี	ความคิดเห็น/ ความรู้สึก/ พฤติกรรม				
	เป็นจริง มาก	เป็น จริง	ค่อนข้าง เป็นจริง	เป็นจริง บางครั้ง	ไม่เป็น จริง
1. การควบคุมอารมณ์ตนเอง					
1. เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน					
2. ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึก โกรธ					
3. เมื่อถูกขัดใจ ฉันมักรู้สึกหงุดหงิด จนควบคุมอารมณ์ไม่ได้					
4. ฉันสามารถรอคอยเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่พอใจได้					
5. ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อ ปัญหาเพียงเล็กน้อย					
6. เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผลจนผู้อื่นยอมรับได้					
2. การเห็นใจผู้อื่น					
1. ฉันสังเกตได้ เมื่อคนใกล้ชิดมี อารมณ์เปลี่ยนแปลง					
2. ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่น ที่ฉันไม่รู้จัก					
3. ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่าง จากที่ฉันคิด					

ด้านดี	ความคิดเห็น/ ความรู้สึก/ พฤติกรรม				
	เป็นจริง มาก	เป็น จริง	ค่อนข้าง เป็นจริง	เป็นจริง บางครั้ง	ไม่เป็น จริง
4. ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผล ที่จะไม่พอใจการกระทำของฉัน					
5. ฉันรู้สึกที่ผู้อื่นชอบเรียกร้องความ สนใจมากเกินไป					
3. ความรับผิดชอบ					
1. เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบ ผู้อื่นเมื่อมีโอกาส					
2. ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมี ต่อฉัน					
3. เมื่อทำผิดฉันสามารถกล่าวคำ “ขอ โทษ” ผู้อื่นได้					
4. ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่นได้ ยาก					
5. ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัว ไปบ้างฉันก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม					
6. ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่ง หนึ่งเพื่อผู้อื่น					
ด้านเก่ง					
1. การมีแรงจูงใจ					
1. ฉันไม่รู้ว่าฉันเก่งเรื่องอะไร					
2. แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่า สามารถทำได้					
3. เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ฉันรู้สึก หมดกำลังใจ					
4. ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ					

ด้านเก่ง	ความคิดเห็น/ ความรู้สึก/ พฤติกรรม				
	เป็นจริง มาก	เป็น จริง	ค่อนข้าง เป็นจริง	เป็นจริง บางครั้ง	ไม่เป็น จริง
5. เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและ ความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้					
6. เมื่อเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ฉันมักทำ ต่อไปไม่สำเร็จ					
2. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา					
1. ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของ ปัญหาโดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ					
2. บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรทำให้ ฉันไม่มีความสุข					
3. ฉันรู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นเรื่องยากสำหรับฉัน					
4. เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างใน เวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่าจะทำ อะไรก่อนหรือหลัง					
5. ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคน แปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย					
6. ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่ มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของฉัน					
3. การมีสัมพันธภาพ					
1. ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย					
2. ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกัน มานาน					
3. ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของ ฉันให้ผู้อื่นรู้					
4. ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำ ให้ผู้อื่นเดือดร้อน					

ด้านเก่ง	ความคิดเห็น/ ความรู้สึก/ พฤติกรรม				
	เป็นจริง มาก	เป็น จริง	ค่อนข้าง เป็นจริง	เป็นจริง บางครั้ง	ไม่เป็น จริง
5. เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่นแม้จะมีเหตุผลเพียงพอ					
6. เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้					
ด้านสุข					
1. ความภาคภูมิใจในตนเอง					
1. ฉันรู้สึกดียกกว่าผู้อื่น					
2. ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด					
3. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด					
4. ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก					
2. ความพึงพอใจในชีวิต					
1. แม้สถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น					
2. ทุกปัญหาฉันก็มีทางออกเสมอ					
3. เมื่อมีเรื่องที่ทำให้เครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้					
4. ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน					
5. ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าฉัน					

ด้านสุข	ความคิดเห็น/ ความรู้สึก/ พฤติกรรม				
	เป็นจริง มาก	เป็น จริง	ค่อนข้าง เป็นจริง	เป็นจริง บางครั้ง	ไม่เป็น จริง
6. ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่					
3. ความสงบทางใจ					
1. ฉันไม่รู้ว่าทำอะไรทำ เมื่อรู้สึก เบื่อหน่าย					
2. เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะ ทำในสิ่งที่ฉันชอบ					
3. เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลาย อารมณ์ได้					
4. ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่					
5. ฉันไม่สามารถทำใจให้มีความสุขได้ จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ					
6. ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

The image features a large, faint watermark of the Rangsit University logo in the center. The logo consists of a stylized flame or sunburst shape at the top, with a circular base made of radiating lines. The text 'มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University' is written in a pinkish-red color around the bottom of the circular base.

ภาคผนวก ค

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ตารางวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (ค่า IOC)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3		
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 2	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 3	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 5	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
ข้อที่ 6	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 8	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 10	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 13	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 17	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 18	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 21	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 22	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 23	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 24	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตารางวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (ค่า IOC) (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3		
ข้อที่ 25	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 26	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 27	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 28	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 29	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 30	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
ข้อที่ 31	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 32	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 33	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 34	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 35	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 36	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 37	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 38	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 39	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 40	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 41	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 42	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 43	+1	+1	0	0.6	ใช้ได้
ข้อที่ 44	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 45	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 46	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 47	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 48	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตารางวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (ค่า IOC) (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3		
ข้อที่ 49	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 50	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ข้อที่ 51	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ขจร บุตรแสง โคตร
วัน เดือน ปีเกิด	9 ธันวาคม 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดหนองบัวลำภู ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาการ คอมพิวเตอร์, 2550 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพอครู, 2553 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา, 2564
ที่อยู่ปัจจุบัน	449 หมู่ 8 บ้านดวงตะวัน ตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น jamework@gmail.com
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนพระธาตุนามแก่น ตำบลบ้านขาม อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู คศ.2 วิทยฐานะ ครูชำนาญการ